

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2019

Jan Kříž

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Kronika jako doklad doby, archiválie a informační zdroj

(na příkladu města Dvora Králové nad Labem)

Jan Kříž

Bakalářská práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan Kříž**
Osobní číslo: **H17063**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**
Název tématu: **Kronika jako doklad doby, archiválie a informační zdroj (na příkladu města Dvůr Králové nad Labem)**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Na základě dostupné literatury bude zpracován přehled legislativy týkající se obecních kronik v Čechách a provedena analýza spektra předpokládaných informací zachycených v tomto zdroji. Případová studie se bude věnovat městu Dvůr Králové nad Labem. Bude provedena analýza existujících obecních kronik s ohledem na jejich autory, dobu vzniku a charakter takto zachovaných informací. Komparace bude zaměřena místně, tedy na další typy existujících kronik v místě (školní).

Rozsah grafických prací: obrazová a mapová dokumentace

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Jiří Bartoň: O kronikách obcí. Přehled vývoje a náměty pro práci kronikářů. Praha 2007. ISBN 80-7068-090-3.

Pavel Janoušek, Minulost a současnost Dvora Králové nad Labem, Dvůr Králové nad Labem 2012. ISBN 978-80-903848-3-5.

Jaromír Kouba, Na pomoc začínajícím kronikářům, Praha 1996. ISBN 80-7068-090-3.

Jaroslav Mařátko, Historie města Dvůr Králové nad Labem v sebraných písemnostech, Dvůr Králové nad Labem 2002. ISBN nemá.

František Roubík, Příručka vlastivědné práce, Praha 1941.

Eva Tomková - Alexandra Jiřičná, Dvůr Králové nad Labem a okolí: historie a současnost ve fotografii, Dvůr Králové nad Labem 2005. ISBN 80-239-5776-7.

Antonín K. Viták, Dějiny královského věnného města Dvůr Králové nad Labem, Praha 1867.

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Marie Macková, Ph.D.

Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: 30. března 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. března 2019

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2018

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 14.6.2019

Jan Kříž

Poděkování

Rád bych zde poděkoval vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Marii Mackové, Ph.D. za trpělivost a cenné rady. Dále bych chtěl poděkovat své rodině, která mě po celou dobu podporovala. A v neposlední řadě mým přátelům, jež mi pomáhali během studia.

Anotace

Tématem této bakalářské práce jest přiblížení obecních kronik na příkladu města Dvora Králové nad Labem. Teoretická část se věnuje historickému vývoji obecních kronik, jejich legislativě a metodice. Praktická část pak navazuje rozbořem kroniky města Dvora Králové nad Labem, kde se věnuje technické i obsahové podobě, přičemž zmiňuje i osobnosti kronikářů ve formě krátkých životopisů. Městská kronika je následně porovnána s kronikou obecní školy II. obvodu Dvora Králové. Konec se věnuje výsledkům bádání.

Klíčová slova

obecní kroniky – pamětní kniha – Dvůr Králové nad Labem – kronikáři – legislativa kronik – metodika vedení kronik

Annotation

The topic of this bachelor thesis is the presentation of municipal chronicles, which is illustrated on the example of the town Dvůr Králové and Labem. The theoretical part is focused on historical development of municipal chronicles, its legislation, and methodology. The practical part continues in the analysis of the chronicle of the town Dvůr Králové and Labem, in which the emphasis is put on technical and content layout and, in addition, the chroniclers' personalities are presented in the form of short biographies. The town chronicle is subsequently compared with the chronicle of the elementary school from II. district of Dvůr Králové and Labem.

Keywords

chronicles of municipalities – chronicle – Dvůr Králové nad Labem – chroniclers – legislative of chronicles – methodology of chronicle administration

Obsah

1.	Úvod.....	1
2.	Kroniky a jejich evoluce napříč historií	3
3.	Obecní kroniky	7
3.1.	Hodnota a význam obecních kronik	7
3.2.	Legislativa a její vývoj	7
3.2.1.	Pokyn Karla hraběte Chotka k vedení obecních a farních kronik v Čechách.....	8
3.2.2.	Zákon č. 80/1920 Sb. O pamětních knihách obecních	9
3.2.3.	Protektorát Čechy a Morava.....	11
3.2.4.	Po únoru 1948	12
3.2.5.	Po listopadu 1989	13
3.3.	Současná legislativa vztahující se k vedení kronik	14
3.3.1.	Zákon č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí.....	14
3.3.2.	Zákon č. 499/2004 Sb. o archivní a spisové službě.....	15
3.3.3.	Vyhláška MV ČR č. 259/2012 Sb. o podrobnostech výkonu spisové služby	15
3.3.4.	Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů č. 121/2000 Sb.....	16
3.3.5.	Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.....	16
3.4.	Dnešní vzhled a metodika vedení kronik	17
3.4.1.	Kronika a materiálně-technické náležitosti	17
3.4.2.	Úprava zápisů v kronice	20
3.4.3.	Přílohy ke kronikám	23
3.4.4.	Uložení a archivace	24
3.5.	Kronikáři a požadavky na ně kladené	24
4.	Kronika města Dvora Králové nad Labem.....	27
4.1.	Historie Města Dvora Králové nad Labem.....	27
4.2.	Kronikáři	32
4.2.1.	Bedřich Söllner.....	32
4.2.2.	František Puš	33
4.2.3.	Jaroslav Jakoubek.....	33
4.2.4.	Viktor Schön.....	34
4.2.5.	Vladimír Jiříčka	34
4.2.6.	Rita Turečková	35

4.2.7.	Hana Orálková.....	35
4.2.8.	Pavel Tschiedel.....	35
4.2.9.	Pavel Janoušek	35
4.2.10.	Václav Bartoška.....	36
4.3.	Svazky kroniky.....	37
4.3.1.	Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem 1867-1927.....	37
4.3.2.	Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem 1927-1936.....	38
4.3.3.	Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem 1936-1937, 1946-1951.....	39
4.3.4.	Kronika města Dvora Králové nad Labem 1938-1945.....	41
4.3.5.	Kronika města Dvora Králové nad Labem 1952-1959.....	42
4.3.6.	Kronika města Dvora Králové nad Labem 1960-1982.....	43
4.3.7.	Kronika města Dvora Králové nad Labem 1982-1990.....	45
4.3.8.	Kronika města Dvora Králové nad Labem 1991 – 1999	46
4.3.9.	Kronika města Dvora Králové nad Labem 2000 – 2016.....	47
4.4.	Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem	51
4.4.1.	Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1889-1910	51
4.4.2.	Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1910-1932	52
4.4.3.	Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1931-1940	53
4.4.4.	Porovnání kroniky města s kronikou školní	53
5.	Závěr.....	54
6.	Zdroje	56
6.1.1.	Prameny.....	56
6.1.2.	Literatura	56
6.1.3.	Online zdroje	57
7.	Přílohy	60
8.	Resumé	64

1. Úvod

V této bakalářské práci, jež nese název *Kronika jako doklad doby, archiválie a informační zdroj (Na příkladu města Dvora Králové nad Labem)*, se budu snažit přiblížit historický a zákonodárny vývoj kronik na území Čech, který z pohledu zákona začíná v 19. století. Na tuto teoretickou část poté naváži příkladem kroniky města Dvora Králové nad Labem.

Toto téma mne zaujalo z několika důvodů, především mou touhou dozvědět se více o historii města, ze kterého pocházím, dále pak mým celkovým vztahem k historii. Kroniky poskytují neocenitelný náhled do života obyvatel a fungování měst, jež obývají. Také jsem byl zvědavý na přístup státu a společnosti v různých dobách ke kronikářské činnosti.

První část se bude věnovat začátkům kronikářství u nás a jejich vývoji před právním ukotvením. Bude zde nastíněn i význam kronik v tomto období a to z pohledu státu i obyvatel, z jakých důvodů považovali za důležité je vést, či proč je zakládali. Pro tuto potřebu využiji primárně dílo „*Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví*“ od Františka Kutnara a Jaroslava Marka.

V další rozsáhlé části budu poukazovat na hodnotu kronik pro dnešního badatele. Poté navážu v historii kronikářství pokynem Karla hraběte Chotka z roku 1835, který však nabyl platnosti od roku 1836. Tato kapitola bude pokrývat období od zmíněného pokynu, po současnou legislativu. Konkrétně se tedy bude jednat o zákony 80/1920 Sb., 211/1921 Sb., 169/1932 Sb., a 132/2006 Sb., které se přímo vztahují k vedení kronik. Tyto zákony budou však doplněny o další, které dále upravují legislativní vztah ke kronikám, konkrétně 499/2004 Sb., 259/2012 Sb., 212/2000 Sb., a nařízení evropského parlamentu a rady č. 2016/679. Zde budu vycházet primárně z prací Tomáše Hromádky „*Kroniky obcí*“, Jiřího Bartoně „*O kronikách obcí*“, Lidmily Šotnarové, Marie Košubové a Růženy Gošové „*Jak vést kroniku obcí a měst*“.

Poslední kapitola teoretické části bude rozebírat vzhled a metodiku obecních kronik. Zde se objeví rozbor materiálně-technického vzhledu i forma a úpravy zápisů. Neopomenu zmínit osobu kronikáře a požadavky, které by měl splňovat. Krom výše zmíněných autorů použiji jako důležitý zdroj pro tuto kapitolu metodický návod Jany Fuksové.

Následovat bude již praktická část, kde začnu nástinem historie města Dvora Králové nad Labem, přičemž využiji především regionální literaturu. Poté v podobě krátkých

medailonků přiblížím osobnosti letopisců, jež se podíleli na tvorbě kroniky města. Následně provedu rozbor kroniky města Dvora Králové od roku 1867 do 2016.

Dále se pokusím o komparaci městské kroniky s kronikou obecné školy II. obvodu, jež se nacházela ve městě.

Na konec provedu zhodnocení svého bádání a jeho výsledky.

2. Kroniky a jejich evoluce napříč historií

„Úlohou kroniky je chronologicky, tedy podle časového pořadí v jakém se děj skutečně odehrál, popsat jednotlivé historické události. Popis těchto událostí je ale důsledně strohý. Nepopisují se žádné příčiny a souvislosti. Události nebo jejich aktéři se nehodnotí. Kronika obsahuje pouze faktický popis událostí.“¹

Kroniky patří k nejstarším písemným narativním² pramenům, vztahujícím se k území Čech a Moravy. Na počátku kronik stála snaha vytvořit jednoduché záznamy o důležitých událostech v chronologické posloupnosti. Tyto záznamy pak tvořili především ti, kdož byli fabulačně schopni. Což se během středověku týkalo téměř výlučně duchovenstva. Pouze oni měli zpočátku dostatečné vědomosti a schopnosti, aby mohli vytvořit takováto díla.³

S rozvojem hospodářství se pak dostala do popředí potřeba uchovávat záznamy o událostech i ve městech. Této činnosti se ujali městští kronikáři, což byli často písaři ve službách města.

První Českou kronikou na našem území je Kosmova kronika česká, latinským názvem *Chronica Boemorum*, tato kronika vznikla mezi lety 1119 a 1125 a je psaná v latině. Stala se jedním z nejdůležitějších pramenů české historiografie, protože podává poprvé soustavné dějiny obyvatel české země od mýtických dob až po autorovu současnost⁴. Jejím autorem byl kanovník Pražské svatovítské kapituly Kosmas a popisuje ve třech knihách chronologicky události od stavby babylonské věže po jeho současnost. Již v době svého vzniku si kniha získala značný vzhlas a vycházelo z ní mnoho dalších kronik.

Dalšími u nás významnými kronikami, které navazovaly na Kosmovu práci, byly například Zbraslavská či Dalimilova kronika. Zejména veršovaná Dalimilova kronika se dočkala velké obliby, jedná se totiž o první česky psané historické dílo a je cenným exkurzem do nálad a názorů české společnosti na počátku 14. století.⁵ Zároveň je tato písemná památka

¹ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 10.

² Prameny narativní neboli vyprávěcí jsou pestrá skupinou písemností jak z hlediska vnější podoby, tak obsahu. Patří sem historiografické texty (kroniky), zeměpisná, topografická a kosmografická pojednání i krásná literatura. Jde o texty, v nichž se výrazně projevuje subjektivní pohled pisatele.

³ KUTNAR, František - MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepiscectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Česká historie. ISBN 978-80-7106-402-2. s. 22.

⁴ Tamtéž, s. 24.

⁵ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 10.

politickým dílem, v němž autor vítá nového panovníka,⁶ ale taktéž poukazuje na jeho cizí původ a radí mu, aby nepodnikal nic bez souhlasu zdejších stavů.

V druhé polovině 14. století se dále navyšovala kvalita a kvantita latinských a českých textů. Velkou úlohu na tom měla nově založená pražská Karlova univerzita, která od roku 1348 obohacovala království vzdělanými lidmi. Avšak i přes oficiální podporu od císaře Karla IV. historická produkce spíše stagnovala a nevznikalo v této době mnoho historicky významných děl.⁷ Císař chtěl mít v historiografii oporu ideologickou i praktickou pro posilu své panovnické moci a při uplatňování státoprávních nároků na území náležející koruně české, zároveň si tak chtěl pojistit i literární zvěčnění svého státnického díla a snah.

Zajímavým dílem tohoto období je latinská kronika, přeložená také do češtiny, na které pracoval mistr svobodných umění a později chudenický farář Přibík Pulkav z Radenína. Karel IV. se osobně na tomto díle spolupodílel, ať už jako myšlenkový inspirátor, nebo přímý pomocník. Kronika jako taková představovala koncepci jeho českých dějin a státu.⁸

Během období, které se u nás nazývá husitstvím, se v kronikářství stejně jako ve společnosti projevil mnohé změny. Již se nehledělo do vzdálené minulosti, ale popisovala se současná problematika, tím pádem nevznikala dějepisná díla ve smyslu dřívějších národních kronik. Díky posvětštění literárního projevu⁹ se objevují díla, ve kterých máme okamžitý, soukromý, osobní zápis, neurčený veřejnosti, který nám ale přednáší, co zapůsobilo na nižší příslušníky stavů.¹⁰ Tyto osoby, hlavně měšťanstvo a zemanstvo, nám ukazují, co podle nich bylo dějinné či význačné z jejich úhlu pohledu. Na to musel zareagovat i zbytek Evropy a začaly vznikat cizí práce, věnující se české otázce. Jedním z autorů byl i italský humanista Eneáš Silvia Piccolimini,¹¹ ten se k tomuto tématu vyjádřil ve své práci *Česká kronika*. Toto dílo bylo k poměrům v zemi velmi kritické, a i přes pozdější přeložení do češtiny se slávy dočkalo jen v cizině. Důležitým faktorem byl také vynález knihtisku, který umožňoval snadnější šíření textů. Oblíbené kroniky tudíž vycházely i jako tištěné knihy.

⁶ KUTNAR, František - MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Česká historie. ISBN 978-80-7106-402-2. s. 35.

⁷ Tamtéž, s. 38.

⁸ Tamtéž, s. 41.

⁹ Vzdělanost obyvatelstva se zvýšila, čímž se rozšířila schopnost číst a psát, tím pádem už psané slovo nebylo doménou církve a začaly se objevovat ve větší míře texty psané laiky.

¹⁰ Tamtéž, s. 44.

¹¹ Enea Silvio Bartolomeo (1405-1464) pozdější papež Pius II (1458-1464). Humanista, diplomat a historiograf, jenž se stal 210. papežem. Autor mnoha náboženských a filosofických spisů. Roku 1451 navštívil české království a město Tábor jako císařský vyslanec.

S příchodem 16. století se v historiografii, a tím pádem i v kronikách, projevovaly humanistické a reformační vlivy.¹² První zárodky pak můžeme dohledat v oblasti severní Itálie, kde se humanistické myšlenky projeví jako první. Tyto pozvolné změny se objevují již v práci Leonarda Bruniho¹³, který sepsal dějiny Florencie do počátku 15. století. Avšak nejpatrnější jsou tyto znaky v práci *Istorie fiorentine* od Niccola Macchiavelliho.¹⁴ Odtud se pak šířily do celé Evropy.¹⁵

Počátky městských kronik na našem území spadají do období husitského, avšak až s příchodem humanismu se začaly zásadněji rozvíjet. S tímto myšlenkovým směrem se objevil větší zájem o historii a antické dějepisce, které se začalo vyučovat na školách, taktéž začali učenci klást větší důraz na autentičnost a důvěryhodnost písemných pramenů.¹⁶ Od poloviny 16. století pak prudce vzrůstá počet městských kronik i jejich oblíbenost. Jejich tvorbou byli většinou pověřeni úředníci městské kanceláře, nejčastěji písaři, přičemž obsahem záznamu byly převážně informace o hospodářském rozvoji a životě občanů města. Často však obsahovaly i záznamy o jednání města, úřední opisy, či spory mezi městy, šlechtou a vrchností.¹⁷

Tento rozmach byl přerušena třicetiletou válkou a násilnou rekatolizací, v jejímž důsledku odešla velká část vzdělané měšťanské a stavovské inteligence do exilu. I přes rozšíření knihtisku byla většina kronik z tohoto období dochována v rukopisné formě, jedinou výjimkou je kronika města Jáchymov. Do dnešních dob se dochovalo jen dvacet jedna kronik měst z předbělohorského období.¹⁸

Během 17. a hlavně pak 18. století se také rozšiřuje lidové písmáctví, převážně spjaté s venkovem, zde se původně na volné listy modlitebních knížek, biblí či kalendářů zapisovaly události spojené s rodinnými příslušníky a blízkými. Později v tomto prostředí vznikaly vlastní pamětní knihy, některé tyto práce lidových písmáků byly zpřístupněny formou edice, jmenovitě například záznamy rychtáře Františka Jana Vaváka.¹⁹

¹² Tamtéž, s. 63.

¹³ Leonardo Bruni (1370-1444) byl italským historikem a politikem. Představitel humanismu, papežský tajemník, kancléř Florentské republiky.

¹⁴ Niccolò Machiavelli (1469-1527) byl italským politikem, filosofem, diplomatem, spisovatelem, historikem a vojenským teoretikem.

¹⁵ Tamtéž, s. 65.

¹⁶ TOŠNEROVÁ, Marie. *Kroniky českých měst z předbělohorského období: úvod do studia městského kronikářství v Čechách v letech 1526-1620*. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2010. Studie o rukopisech. ISBN 978-80-86495-67-5. s. 18.

¹⁷ Tamtéž, s. 15-16.

¹⁸ Tamtéž, s. 31-32.

¹⁹ KUTNAR, František - MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisce: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Česká historie. ISBN 978-80-7106-402-2. s. 172

S příchodem osvícenství spojujeme i počátek vědecké fáze historiografie. Racionalistický výklad světa a života spolu s utvářením novodobé české národní společnosti určovaly základní rysy českého dějepisectví od poloviny 18. do začátku 19. století. Dějiny se staly důkazem kulturní výše národa, právním nárokem na jeho existenci a myšlenkovou svébytnost.²⁰ Místo encyklopedického vědění o minulosti středověké formy, zde fungovala historiografie jako věda, soustava poznatků, vzešlých z poznávacího procesu, kritiky pramenů a názorových střetů učenců.

Reformy prováděné od poloviny 18. století začaly měnit způsob správy obecních věcí, taktéž stále větší počet měst a far zakládalo pamětní knihy. Zájem o kroniky se projevil i ve snahách státu o kodifikaci²¹ jejich vedení. Tento posun ve vnímání vyústil v roce 1835 ve vydání prvního nařízení k vedení kronik na našem území a je znám jako Pokyn Karla hraběte Chotka k vedení obecních a farních kronik v Čechách.²²

²⁰ KUTNAR, František - MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Česká historie. ISBN 978-80-7106-402-2. s. 142.

²¹ Kodifikace je proces tvorby psaného práva ve formě zákoníku či řádu, jež je u nás zastoupen formou Sbírkou zákonů.

²² ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 12.

3. Obecní kroniky

3.1. Hodnota a význam obecních kronik

Kronikářova práce se zaměřuje na zápisy ze současnosti, tudíž je tvorba kronik pro budoucí generace a badatele nepostradatelná, neboť zachycuje co nejkomplexněji život a fungování současné obce. Kroniky jsou stěžejním zdrojem pro tvoření takzvaných „malých“ dějin, badatel z nich může čerpat informace pro sestavování historie místa, významných osobností, spolků, událostí, ale i dnes oblíbené genealogie.²³ Kroniky představují jeden z nepřehlédnutelných pramenů poznatků o místě a regionu.²⁴ Důležitým zdrojem informací mohou být například i pro památkáře, kteří při rekonstrukci poničených případně zaniklých památek mohou využít popis, nákresy či fotografie uvedené v kronice a přílohách.²⁵

„Dobře vedená kronika má býti věrným nezkreslujícím zrcadlem života obce ve všech jeho složkách, mravním svědomím současníků a pramenem spolehlivého poučení budoucích pokolení. Má proto podávat kritický, naprosto nezkreslený, objektivní a nestranný, s vyššího obzoru celkového vývoje pozorovaný obraz přítomného života obce, nesený vědomím, že dnešní přítomnost bude již zítra minulostí, a že proto každý dobře a kriticky odpozorovaný detail bude mít již zítra cenu vítaného historického pramene.“²⁶

3.2. Legislativa a její vývoj

Vzhledem k reformám prováděným v habsbursko-lotrinské monarchii od 2. poloviny 18. století se začaly měnit prvky veřejného i soukromého života. Zvýšila se i učenost obyvatel státu, zavedením povinné školní docházky a s tím spojený větší zájem o společenský rozvoj. Tak přicházíme k romantismu a době, kdy lidé chtěli vědět více o minulosti. V Českých zemích to vedlo k stále silnějším projevům národního uvědomění, vzrůstal tím i počet

²³ Pomocná věda historická zabývající se vztahy mezi lidskými jedinci, vyplývající z jejich společného rodového původu.

²⁴ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd., nově upr. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1. s. 5-6.

²⁵ Kroniky, památky, archivy, a jejich význam. *Místní Kultura: aktuální kulturní zpravodajství z domova* [online]. [cit. 3. 1. 2019]. Dostupné z: <http://www.mistnikultura.cz/kroniky-pamatky-archivy-a-jejich-vyznam>.

²⁶ ROUBÍK, František. *Příručka vlastivědné práce*. 2. vyd. Praha: Společnost přátel starožitností, 1947. Knihovna Společnosti přátel starožitností s. 127.

pamětních zápisů. Čím dál více městských úřadů a far vedlo pamětní knihy, z toho důvodu začalo být potřeba je právně ukotvit.²⁷

3.2.1. Pokyn Karla hraběte Chotka k vedení obecních a farních kronik v Čechách

Hrabě Karel Chotek (1783-1868), který byl nejvyšším českým purkrabím, se rozhodl inspirovat Bavorskem, kde se touto tematikou zabývali o několik let dříve. Zároveň požádal o návrhy i krajské úřady a biskupské ordinariáty²⁸, ale odezva nebyla nijak velká. V Bavorsku vyšlo nařízení o vedení kronik již 1. září 1829. Toto nařízení se nakonec stalo vzorem jeho pokynů s pár úpravami i u nás. Dekret prezidia zemského gubernia následně vyšel 31. srpna 1835 s platností od 1. ledna 1836. Od tohoto data začal do zakládání a vedení kronik zasahovat stát.²⁹ Ve všech městech a městysech od tohoto data musely být povinně vedeny pamětní knihy, toto se týkalo i farních úřadů. Avšak v době, kdy výnos vyšel, nebyly podmínky pro vznik takovýchto kronik ideální a tak dodnes nevíme, kolik jich na tomto základě vzniklo.

Výnos obsahoval čtrnáct bodů a v nich byly obsaženy podrobné pokyny, jak vést pamětní knihy. Kniha měla obsahovat hlavně pravdivé zachycení událostí místního charakteru, například přírodní katastrofy, slavnosti, život obyvatel, významné návštěvy či počty obyvatel. Měli se také vést jen v latině či němčině, to samo o sobě omezilo výběr kronikářů pro tuto činnost, neboť množství lidových kronikářů na to nemělo potřebné znalosti. Často je tak vedli učitelé či vrchnostenští úředníci.³⁰ Kniha samotná měla být kvalitního papíru a většího formátu, listy očíslované a mělo se do ní psát kvalitním inkoustem. Rozsah pak měl být do 350 stran a na konci každého svazku bylo potřeba zpracovat rejstřík.³¹ Tyto knihy se pak staly majetkem obce a jako takové o ně muselo být postaráno. Byla zde i doporučení pro kronikáře. Jedním z nich například bylo, aby kronikář zhotovil zápis bezprostředně po uskutečnění události a tím se vyhnul zkreslení informací při pozdějším zápisu. Dále pokyn zmiňoval, aby na začátku kroniky byly odkazy na všechny starší písemné doklady o existenci a chodu obce jako kroniky, privilegia, listiny apod. Ve výnosu však bylo

²⁷ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd., nově upr. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1. s. 17.

²⁸ Biskupským ordinariátem je úřad a kancelář diecézního biskupa.

²⁹ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 12.

³⁰ Tamtéž, s. 12.

³¹ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 10.

zdůrazněno, že kronikám nelze dát jednotný vzor a tudíž měli kronikáři větší volnost ve svém uměleckém pojetí kroniky.³²

Nařízení bylo však vydáno v době, kdy na to ve většině obcí neexistovaly vhodné podmínky. Dalším problémem byla vrchnost, která neměla na tomto projektu zvláštní zájem. To bylo způsobeno tím, že v této době přibýlo vrchnostenským úředníkům práce, ale jejich pravomoci byly oklešťovány.³³

3.2.2. Zákon č. 80/1920 Sb. O pamětních knihách obecních

Až se vznikem Československé republiky 28. října 1918 dochází k posunu v zákonodárství obecních kronik. V reakci na vlnu vlastenectví 30. ledna 1920 vystoupil na Národním shromáždění univerzitní profesor Otakar Srdíčko s tímto projevem.

„Slavné národní shromáždění! Myšlenka zakládati pamětní knihy obecní není nová a pronesena již byla na různých místech. Nyní, když v historii našeho národa nastal takový mezník důležitý, jako jest převrat z října 1918, jest to dostatečným vybidnutím, abychom od tohoto dne počali zakládati pamětní knihy obecní, tedy kroniky, v celé republice. Aby bylo jisto, že se tak stane bezpečně všude – není možno se spoléhati na dobrou vůli jednotlivých obcí – pojal jsem myšlenku dokázati, že snad by se to mohlo provésti zákonem.“³⁴

Poslanci Národního shromáždění se vůči jeho myšlence vyjádřili kladně, zákon byl přijat a publikován ve Sbírce zákonů jako č. 80/1920 Sb. Pod tento zákon se podepsali T. G. Masaryk, Vlastimil Tusar, Gustav Habrmana Antonín Švehla. Znění tohoto zákona bylo stručné a jednoduché, neboť obsahovalo pouhé tři normativní paragrafy.³⁵

První paragraf dával všem politickým obcím za povinnost vést obecní pamětní knihu. Druhý obsahoval personální pozadí této činnosti. Konkrétně nutnost zřídit komisi k založení a vedení kroniky, dále pak že zápisy provádí kronikář ustanovený obecním zastupitelstvem. Zmíněna zde byla i přiměřená odměna kronikáře za tuto práci. Třetí a poslední paragraf ukládal ministru školství a národní osvěty, následně ministru vnitra úkol tento zákon provádět.³⁶ Tímto byly položeny základy novodobému českému kronikářství.

³² Pokyn Karla hraběte Chotka k vedení obecních a farních kronik v Čechách (1835). In Revue církevního práva – Church Law Review 44, 2009, 3, s. 211-212.

³³ Tamtéž, s. 12.

³⁴ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 10.

³⁵ Tamtéž, s. 10.

³⁶ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 13.

Na tento zákon navázalo prováděcí nařízení vlády Republiky československé č. 211/1921 Sb., které realizovalo zákon o pamětních knihách obecních. Toto nařízení se však vztahovalo jen k českým zemím.³⁷

Obsahem byly tyto doporučení a nařízení. Každá obec, jež dosud neměla obecní kroniku, si ji musela založit do konce roku 1922. Účelem vedení mělo být uchování místních dějin. Kroniku dostal kronikář za úkol doplnit o místní zeměpisné a historické pozadí, až poté se měl věnovat novým zápisům v časové posloupnosti. Na začátku se také uváděla osoba letopisce a bližší údaje o ní. Zápisy v kronice pak obsahovaly místní události, které zobrazovali události ve městě z pohledu hospodářského, populačního, sociálního, zdravotního, kulturního a náboženského.³⁸ Zvláštní zdůraznění se věnovalo pravdivosti a věrnosti zápisů. Do pamětní knihy bylo možno nahlédnout jen se souhlasem obecní rady a jednou za tři roky se zpřístupnila veřejnosti.³⁹ Taktéž bylo poukázáno na nutnost kontroly zápisů a práce, přičemž tuto kontrolu měla vykonávat letopisecká komise, do které patřil starosta a dva občané zvolení obecním zastupitelstvem. Za dozor nad vedením kronik, v rámci okresu, zodpovídal okresní úřad a fyzickou kontrolu prováděl většinou okresní školní inspektor.⁴⁰

V ten samý rok - 1921 vychází také novelizovaný návod k vedení pamětních knih od Josefa Kazimoura, jež funguje jako první metodická pomůcka pro kronikáře obcí. V dalších letech již začínají vycházet další publikace s návody pro kronikáře a pořádají se kronikářské kurzy.⁴¹ K pořádání kurzů vydalo ministerstvo výnos č. 136 608 z 5. prosince 1924,⁴² a taktéž směrnice a osnovy. Pravidelně pak v rozmezí tří až pěti let organizovaly okresní osvětové sbory⁴³ jednodenní kurzy pro obecní kronikáře.⁴⁴

Ač byl tento zákon značně úspěšný, ještě v mnohých obcích následovaly odklady a zdržení, než byly kroniky založeny a řádně vedeny. Nové vládní nařízení č. 169/1932 Sb. o pamětních knihách obecních, ukončilo tuto dobu váhání obcí a bylo již závazné pro celý

³⁷ Tamtéž, s. 13.

³⁸ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd., nově upr. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 21.

³⁹ Tamtéž, s. 14.

⁴⁰ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 22.

⁴¹ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 21.

⁴² HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 11.

⁴³ Okresní osvětové sbory měli za úkol soustavnou kulturní a státně-politickou výchovu lidu, jak se můžeme dozvědět z prováděcího nařízení č. 607 z roku 1919 a zákonu 67/1919 Sb.

⁴⁴ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 14.

stát.⁴⁵ Nařízení převzalo mnohé ze svého předchůdce, ale podrobněji se věnovalo náležitostem kroniky a povinnostem kronikáře. Taktéž upravovalo vztah mezi ním a letopiseckou komisí, která měla být nyní nápomocná kronikáři v jeho snažení. Po průzkumu ministerstva vnitra v roce 1935 se zjistilo, že 87% obcí vedlo pamětní knihy.⁴⁶ V tomto roce také vychází další prováděcí předpis č. 34 961, ve kterém ministerstvo zdůraznilo vedení rejstříků kronik na okresních úřadech a jejich kontrolu každé tři roky.⁴⁷

3.2.3. Protektorát Čechy a Morava

Toto období přineslo změnu státních poměrů a zájmu o kroniky z pohledu protektorátních úřadů. Byla zde snaha systematicky rušit upomínky na Československo.⁴⁸ Obce, které byly odloučeny v rámci odstoupení pohraničí v roce 1938, musely psát své kroniky v němčině.

21. října 1940 vydalo ministerstvo školství a osvěty ve spolupráci s ministerstvem vnitra a zemskými úřady směrnici č. 129 247. IV. Obecní kroniky měly být odebrány obcím a soustředěny na okresních úřadech. Odtud byly následně transportovány do zemských archivů v Praze a Brně.⁴⁹ Odpovědnost za provedení této operace pak ležela na okresních hejtmanech. To platilo pro většinu kronik, avšak existovaly případy, kdy originál obec neopustil, toho bylo docíleno tak, že se tvořily opisy a tyto falzifikáty byly odevzdány úřadům, případně doložily obce zničení originálu omylem, při likvidaci zakázaných knih, čímž je ochránily.⁵⁰ Dalším možným způsobem se stalo vytvoření podstatných výpisů z kroniky a uschování tohoto záznamu.

V obcích pak byly založeny nové kroniky podle německé ideologie, z výnosu Ministerstva školství a národní osvěty č. 127 703/40 IV/4, který vyšel 4. listopadu 1940.⁵¹

⁴⁵ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 22.

⁴⁶ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 15.

⁴⁷ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 11.

⁴⁸ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 22.

⁴⁹ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 11.

⁵⁰ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 15.

⁵¹ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 11.

Kronikáři se však těmto kronikám moc nevěnovali. Vedli nanejvýš pomocné zápisy, přičemž ti statečnější tvořili a následně ukryvali své vlastní záznamy.⁵²

Poté, co bylo obnoveno Československo, se v květnu roku 1945 ustanovila muzejní a archivní komise u kulturní sekce tehdejšího Zemského národního výboru v Praze. Tato komise vydala provolání k obecním kronikářům, ve kterém byli vyzváni k doplnění pravdivých událostí obcí za dob od mnichovských událostí po konec okupace.⁵³ Zejména se měli soustředit na období okupace, jaké změny to znamenalo pro veřejnou správu a život v obci, obohacením se pak stával i sběr různých dalších podkladů a dokumentů.⁵⁴ Taktéž se měl v záznamech objevit průběh osvobození obcí. Kroniky se navrátily do obcí, avšak některé byly zničeny, či se jiným způsobem nedochovaly. Velké množství kronik, které byly založeny v oblastech pohraničí s velkou koncentrací německy mluvícího obyvatelstva, někdy označované jako Sudety, se ztratily mezi koncem války a odsunem obyvatelstva podle postupimských dohod. Většina obcí se v nastalé situaci rozhodla založit nové kroniky nebo případně nové svazky těchto kronik.

3.2.4. Po únoru 1948

Po roce 1948 se společenská situace promítla i do kronikářské práce a došlo k zpolitizování této činnosti, přičemž toto období trvalo více než 40 let. Stále více se projevovala snaha vládnoucího režimu o zapojení letopisce do politické práce. Tak 30. září 1950 vznikla směrnice Ministerstva informací a osvěty, kterou o rok později následovala Příručka kronikáře ve stejném duchu. Následující směrnice Ministerstva školství a kultury, vydaná dne 30. ledna 1956, zintenzivnila politický a ideologický tlak na kronikáře, přišla však i s několika věcnými a praktickými posuny.⁵⁵ Přičemž dozorem nad vedením pověřilo ministerstvo odbory školství a kultury okresních národních výborů, včetně politické výchovy kronikářů.⁵⁶

Velkým problémem kronik této doby byla jejich politická stránka. Proto se tehdejší zápisy omezovaly na úspěchy zemědělců v pětiletkách, plnění závazku KSČ apod. Taktéž kvalita a schopnosti kronikářů upadají. Mnoho kronikářů pak vedlo dvě kroniky, jednu

⁵² ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 15.

⁵³ Tamtéž, s. 15.

⁵⁴ Tamtéž, s. 16.

⁵⁵ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 23.

⁵⁶ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 16.

oficiálně schválenou ministerstvem a druhou neoficiální, jejíž zápisy se do kronik mohly zapsat až po roce 1989.⁵⁷

V 60. letech 20. století dochází k uvolňování poměrů. Roku 1962 ministerstvo kultury projednávalo stav kronikářství v Československu a výsledkem bylo upozornění na povinnost založit kroniku a jmenovat kronikáře v těch obcích, kde žádní ještě nejsou.⁵⁸ Také se doporučovalo, aby při muzeích a archivech vznikaly poradenské sbory pro kronikářství. Výhodou napojení na muzea bylo pravidelné informování letopisců o vlastivědných aktivitách a často se jich také účastnili. Musea také pořádala besedy a přednášky.⁵⁹ Díky této nové metodice se kronikářství začalo opět rozvíjet. V následujícím roce vznikl také časopis *Muzejní a vlastivědná práce*, v němž měli kronikáři vyčleněnou část.

Zajímavým byl přípis ministerstva kultury, který v roce 1970 upozorňoval odbory kultury krajských a okresních národních výborů na potřebu zhodnocení práce kronikářů v období invaze vojsk Varšavské smlouvy a období krátce poté. Přičemž případné zápisy, které nebyly v souladu s politikou strany a vlády, neměly být vyškrtnuty, přelepeny či vytrhnuty, ale záznam se měl pouze změnit či opravit následným novým dalším záznamem.⁶⁰

3.2.5. Po listopadu 1989

Po událostech sametové revoluce se péče o kroniky přenesla podle zákona č. 367/1990 Sb. na obce, včetně nákladů na vedení. Reakce na tento zákon byla u obcí různá, některé se rozhodly, že již nebudou kroniky vést.⁶¹ V této situaci, kdy národ získal znovu svobodu, zažilo však kronikářství velký rozvoj. Vznikala sdružení zajímavící se o poznávání místní historie a kroniky byly vyhledávány a ceněny.⁶² Také s příchodem počítačů a dalších vymožeností se rapidně měnily podmínky vedení kronik. Legislativa na tento posun nebyla

⁵⁷ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 13.

⁵⁸ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 16.

⁵⁹ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 12.

⁶⁰ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 24.

⁶¹ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 26.

⁶² Začala vznikat sdružení s účelem ochrany, popularizace a zkoumání místních památek, případně obnovy a udržení místních tradic, pro které byly kroniky výborným zdrojem informací.

připravena a uznávaly se jen platné předpisy z dob před druhou světovou válkou, konkrétně výše zmíněný zákon č. 80/1920 Sb. a vládní nařízení č. 169/1932 Sb.⁶³

Od poloviny devadesátých let kroniky opět nabývaly na kulturní hodnotě a s tím se objevily snahy o řešení zastaralého legislativního ukotvení. V poslaneckých a senátorských lavicích se začal připravovat nový zákon, který by posunul letopisectví do nového tisíciletí. Jednou z myšlenek se stalo nahradit psaní na stroji výpočetní technikou.⁶⁴

3.3. Současná legislativa vztahující se k vedení kronik

3.3.1. Zákon č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí

Vyústěním státních a kronikářských snah bylo vydání zákona č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí s účinností ode dne 1. července 2006.⁶⁵ Pro kronikáře tento zákon neznamenal žádné velké změny. Obsahoval spíše rozšíření možností způsobu práce, jedinou výjimkou je konec psaní na stroji.⁶⁶

V tomto zákonu najdeme, že kronika má být ručně psaná s číslováním listů, či elektronicky s následným vytištěním po uzavření kalendářního roku. Vždy však má být na trvanlivém kvalitním papíře pro dokumenty s vazbou. Taktéž má obsahovat případné písemné, obrazové či zvukové přílohy, které doplňují záznam kroniky.⁶⁷ Obec je sama povinna zabezpečit kroniku proti ztrátě, poškození, krádeži a v neposlední řadě i neoprávněnému přístupu. Zápisy se pak pořizují povinně alespoň jednou za kalendářní rok.

Tento zákon je však v mnoha paragrafech spíše obecný. Jako problematické můžeme vidět neurčitost toho, kdo vede kroniku a co má být jejím obsahem. Zcela chybí i kontrolní mechanismy a právní ochrana proti zásahům do schváleného zápisu kroniky. Zákon se také nezmiňuje o jmenování kronikáře, výši jeho odměny a nechává tuto činnost čistě na dohodě mezi kronikářem a obcí.⁶⁸ Technická pravidla taktéž nejsou specifikována.⁶⁹

⁶³ Tamtéž, s. 26.

⁶⁴ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 13.

⁶⁵ Tamtéž, s. 13.

⁶⁶ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 27.

⁶⁷ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 15.

⁶⁸ Tamtéž, s. 15.

⁶⁹ Tamtéž, s. 16.

3.3.2. Zákon č. 499/2004 Sb. o archivní a spisové službě

Další zákon, který se vztahuje ke kronikám, je archivní zákon, který je v zákoníku uveden jako č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě. Kroniky jsou ze zákona považovány jako archiválie a jako takové musí být předloženy k trvalému uchování, zaevidovány a uloženy do archivů. Automaticky se pak stávají součástí Národního archivního dědictví.⁷⁰

Obce jsou veřejnoprávním původcem⁷¹ a jako takové musí ze zákona vést spisovou službu, uchovávat dokumenty, ze kterých poté musí umožnit výběr archiválií. Přičemž kroniky jsou přímo uvedené v příloze č. 2, zákona č. 49/2004 Sb. Zde je jasně řečeno, že musí být vždy předloženy ve skartačním řízení k výběru archiválií.⁷²

3.3.3. Vyhláška MV ČR č. 259/2012 Sb. o podrobnostech výkonu spisové služby

Obce musí při vedení kronik také respektovat vyhlášku Ministerstva vnitra ČR č. 259/2012 Sb. o podrobnostech výkonu spisové služby, neboť kroniky jsou součástí agendy obce a obecního úřadu. Tato vyhláška je pro kroniky důležitá zejména v oblasti skartačního plánu.⁷³ Ve spisovém a skartačním plánu se obecní kronika označí skartačním znakem, který určuje hodnotu dokumentu vzhledem k jeho obsahu a rozhoduje o způsobu provedení skartačního řízení. Podle archivního zákona jsou obecní kroniky dokumentem, jež je označen skartačním znakem „A“, což označuje jeho důležitost jako dokument trvalé hodnoty a jako takový je navržen k vybrání za archiválii. Mimo jiné se ve spisovém a skartačním plánu určuje i skartační lhůta, ta je vyjádřena číslem za skartačním znakem. Toto číslo pak vystihuje počet roků od spouštěcí události⁷⁴ po uplynutí skartační lhůty. Kronika je po toto období uložena ve spisovně, a poté co vyprší skartační lhůta, zařazena do skartačního řízení. To se týká kronik, jejichž poslední schválený záznam je starší deseti let. Sestaví se skartační návrh, který je následně předložen příslušnému archivu k posouzení. Archiv odborně zkontroluje a posoudí, zda dokumenty odpovídají svým skartačním znakům, poté vyhotoví protokol o provedeném skartačním řízení a kroniky jsou poté předány do péče archivu.⁷⁵

⁷⁰ Tamtéž, s. 16.

⁷¹ Veřejnoprávní původci jsou vyjmenováni v zákoně č. 499/2004 Sb. o archivní a spisové službě.

⁷² Tamtéž, s. 16.

⁷³ Tamtéž, s. 17.

⁷⁴ Spouštěcí událostí je okamžik, od kterého se počítá plynutí skartační lhůty.

⁷⁵ Tamtéž, s. 18-19.

3.3.4. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů č. 121/2000 Sb.

Pro zákon č. 121/2000 Sb., který se vztahuje k autorskému právu, nejsou zápisy v kronikách relevantní, neboť se tento zákon nevztahuje na úřední díla. Pokud však kronika obsahuje jiná autorská díla, či přílohy, tak je autor těchto děl chráněn zákonem a je nutno uzavřít smlouvu.⁷⁶

Část autorského zákona je také obsažena v zákoně č. 89/2012 Sb. konkrétně ujednání o licenčních smlouvách, kdy autor vlastní práva k dílu, ale poskytuje část z nich další právnické či fyzické osobě za úplatu či bezplatně. Pro kroniky se doporučuje sjednat v těchto případech bezúplatnou licenci a zároveň vysloveně uvést tuto skutečnost.⁷⁷

3.3.5. Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES

Od roku 2000 začal platit zákon č. 101/2000 Sb., který přinesl zásadní změny předchozím, ustáleným zvyklostem kronikářské práce. V kronikách se vždy zaznamenávaly události důležité a paměťihodné, přičemž mohly obsahovat i informace týkající se soukromého života jako sňatky, narození, jubilea, atd. Tyto údaje však nesmějí překračovat určitou hranici určenou z tohoto zákona a takovéto informace se zde mohou vyskytovat jen se souhlasem zmiňované osoby, případně zástupců. Tomuto zákonu podléhají tedy v kronice hlavně statistické údaje, pokud není statistika anonymní.⁷⁸

Tento zákon však nahradilo od 25. května 2018 nařízení EU 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů, které se zkráceně nazývá GDPR. Přičemž adaptační zákon pro ČR byl již schválen Poslaneckou sněmovnou a vstoupí v účinnost během roku 2019.⁷⁹ GDPR představuje nejkomplexnější soubor pravidel na ochranu osobních dat na světě.

⁷⁶ Tamtéž, s. 23.

⁷⁷ Tamtéž, s. 24.

⁷⁸ Tamtéž, s. 19-21.

⁷⁹ Co je GDPR a jak bude aplikováno v Čechách. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů* [online]. [cit. 4. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/co-je-gdpr/>.

3.4. Dnešní vzhled a metodika vedení kronik

3.4.1. Kronika a materiálně-technické náležitosti

Tradiční a stále ještě převažující formou je ručně psaná kronika, neboť dlouhá staletí bylo zvykem psát zápisy tímto způsobem, zároveň může touto cestou kronikář obohatit záznam krasopisným písmem či perokresbami a tím obohatit reprezentativní účel kroniky.⁸⁰

Druhou možností je psaní na stroji na volné papíry a následné svázání listů, což bylo zavedeno od sedmdesátých let dvacátého století. K dispozici musela být dokumentní páska do psacího stroje a psalo se jen na jednu stranu. Strany se číslovaly, poté se na konci ročního zápisu listy seřadily podle číslování a svázaly, přičemž byl zaznamenán počet listu na konci záznamu. Tuto formu mnoho kronikářů nepoužívalo a platný zákon s touto možností nijak zvláště nepočítá, proto bylo také doporučeno dokončit rozdělanou práci a vybrat si z ostatních dvou možností.⁸¹

Poslední způsob představuje psaní na osobním počítači s následným vytištěním na počítačové tiskárně a zakončeno svázáním do podoby knihy. Tato praxe byla zákonně ukotvena až v roce 2006, avšak předchozí použití nebylo vyloučeno a tímto zákonem byla jen zrovnoprávněna s formou psaní ručně. Zvláště v dnešní době značně roste množství takto psaných kronik, neboť se práce s počítačem stala nedílnou součástí úřední činnosti i soukromého života.⁸² Při psaní kroniky na osobním počítači musí kronikář dodržovat následující pravidla. Kronika vedená tímto způsobem vzniká vždy až po ukončení ročního zápisu, neboť až poté se vytiskne na tiskárně a sváže. Velkou výhodou tohoto způsobu je možnost provádění úprav před vytištěním.

V případě ručně psané kroniky používají kronikáři nařízení 169/1932 Sb., které již nemá oporu v současné legislativě, ale vychází ze zažité tradice. Jeden svazek kroniky by měl obsahovat 100 až 400 listů o rozměrech 21x29,7 cm pro formát A4, 25x35,3 cm ve formátu B4 či 30x38 cm. Papír by měl mít co nejvyšší kvalitu a předpoklady pro dlouhodobé nezměněné uchování dokumentů.⁸³ Je vhodné použít nelinkovaný papír určený pro tisk dokumentů dle normy ISO 9706. Celokožená nebo polokožená vazba s nápisem na deskách

⁸⁰ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 27.

⁸¹ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 30.

⁸² Tamtéž, s. 30.

⁸³ Tamtéž, s. 31.

například v podobě: kronika, název obce, okres, číslo svazku či se znakem obce.⁸⁴ Tyto údaje mohou být pro přehlednost uvedeny i na hřbetu vazby. Jako ochrana kroniky pak poslouží kartonové pouzdro a kazeta s možností potažení plátnem, které bude zabraňovat poškození či zaprášení.⁸⁵

Jako psací prostředky je doporučeno používat kvalitní dokumentní inkoust v inkoustovém peru a vyvarovat se užití barevných inkoustů, propisovacích tužek, fixů vodových či olejových barev. Užit popisovače je taktéž možné jen s dokumentním inkoustem. Chce-li letopisec opatřit kroniku grafickou výzdobou, má možnost využít stálobarevné, vodě odolné tuše a pastelky.⁸⁶ Pro tisk kroniky, při vedení kroniky v elektronické podobě, se jako nejlepší volba považuje použití laserové tiskárny s nejméně 150 DPI⁸⁷. Životnost takového tisku však není doposud přesně stanovena. Další riziko můžeme vidět v nebezpečí slepení stran při dlouhodobém ležení stránek na sobě a následném poškození textu při nalepení části písmen na protější stranu.⁸⁸

Při grafické úpravě ručně psané kroniky je důležité psát úhledně a čitelně. Názvy hlavních kapitol psát přes celou šířku stránky, věcná hesla pro lepší orientaci doplňovat na levý či pravý okraj stránky a významná hesla je možno v textu podtrhávat.⁸⁹ Vždy je nutno číslovat strany, pro tuto potřebu se používají arabská čísla v ručně psané podobě, nepoužívají se číslačky s razítkovou barvou. Při úpravě stránek je potřeba dodržovat jednotnost, horní okraj 3,5 cm, dolní okraj 4 cm, okraj po straně listu 4,5 cm a okraj u hřbetu 2,5 cm. Nesmí se používat techniky, které by poškozovaly papír, například vlepování fotografií či dokumentů, případně jinak nevhodná výzdoba. Na konci každého svazku je potřeba vytvořit rejstřík pro lepší orientaci.⁹⁰ Z pohledu dnešní doby je užitečné taktéž vytvořit elektronickou kopii psané kroniky, případně zvážit vytvoření kopie. Tímto způsobem se zamezí příliš častému nahlížení a následnému opotřebení, taktéž se zajistí případná lehčí dostupnost pro badatelské účely.⁹¹

⁸⁴ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 28.

⁸⁵ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 31.

⁸⁶ FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

⁸⁷ Dots per inch (DPI) je údaj určující, kolik obrazových bodů (pixelů) se vejde do délky jednoho palce. Jeden palec, anglicky inch, je 2,54 cm. Někdy se také užívá zkratky PPI čili pixels per inch, pixely na palec.

⁸⁸ FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

⁸⁹ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 28.

⁹⁰ Tamtéž, s. 28.

⁹¹ Tamtéž, s. 29.

Psaní kroniky na počítači v textových editorech, poskytuje letopisci rozsáhlé možnosti co se grafické a stylistické úpravy týče. Tato forma umožňuje snadnější zálohování na externích discích či jiných nosičích, není však doporučeno používat pro tuto činnost CD nebo DVD media pro jejich nestálost záznamu. Další výhodou můžeme vidět ve snadném vyhledávání v textu prostřednictvím vyhledávacích funkcí textového editoru.⁹² Takto vedená kronika má podobu vázané knihy z tištěných listů, které jsou ve formátu 21x29,7 cm, formátu A4, nebo 29,7x42 cm, formátu A3. Ostatní pravidla jsou jednotná jak pro psanou tak tištěnou formu.

Obecní kronika má i svůj estetický charakter a s ním mohou pomoci různé ilustrace, které plní formu jak dokumentární v případě vyobrazení budov, památek či událostí, tak i dekorativní. Tato výtvarná složka je hlavně patrná u kronik psaných ručně, neboť zde má kronikář větší škálu možností. Pokud je psána na stroji případně počítači většinou se výzdoba redukuje na titulní list. Kresby zásadně nejsou tvořeny způsobem, který by nezaručoval jejich trvanlivost, případně by poškozoval strukturu papíru. Pro tuto činnost může být využit místní výtvarník, učitel výtvarné výchovy místní školy, případně jiné výtvarně nadané osoby.⁹³

Kronika musí být uložena v prostorech pro to určených obcí a jako součást agendy obce se nesmí dostat do nepovoláných rukou. Kronikář vždy jen vyzvedne kroniku za účelem vytvoření čistopisu ročního záznamu, ve svém vlastnictví může mít pouze koncepty. Bezpečným místem pro uložení kroniky je pak takové, jež ji zabezpečí proti ztrátě, poškození či neoprávněnému přístupu. Je důležité, aby toto uložení mělo také vhodné klima, tj. s teplotou ideálně mezi 15 – 18°C a vlhkostí kolem 50 – 60%. Nejdůležitějším faktorem klima je jeho stálost, bez teplotních a vlhkostních výkyvů.⁹⁴

Kronikář je povinen uvádět prameny použité pro získávání informací k vytvoření ročního záznamu, jinak je ohrožena hodnověrnost kroniky. Tato potřeba se týká všech údajů, které načerpá z různých odborných publikací, novin, časopisů, archivních fondů, či internetových stránek.⁹⁵

⁹² HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 29.

⁹³ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 27.

⁹⁴ FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

⁹⁵ FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

3.4.2. Úprava zápisů v kronice

Kronika obsahuje většinou základní „kapitoly“, které se dále mohou rozvádět. Mezi ně patří v tomto pořadí titulní list, úvod, stručný životopis kronikáře a jeho spolupracovníků, popis obce, jejího znaku a praporu, následně záznamy do roku 1945 a po roce 1945⁹⁶, finální část pak tvoří současné roční zápisy.

Titulní list se tvoří vždy při založení nového svazku, případně pokud chybí ve stávajícím svazku. Tento list figuruje na první straně kroniky a vkusně zde kronikář vyznačí zvýrazněným či ozdobným písmem, že se jedná o Kroniku obce, její název, okres či kraj, následně díl. Jako poslední zvýrazněná informace pak figuruje časový rozsah kroniky. Označení dílu se většinou vyjadřuje římskými číslicemi, případně slovy.⁹⁷ Pod tento záznam se na titulní list v dolní části také připojí razítko obce a podpis starosty, další možností jsou podpisy členů rady zastupitelstva. Následně je uvedeno vyznačení počtu stran a to formou textu: „Tato kniha obsahuje 200 stran, tj. dvě stě stran“.⁹⁸ V některých případech může být počet stran knihy zaznamenán na rubu titulního listu, z důvodu nenarušení grafické úpravy. Vhodné je zde i umístit perokresbu dominanty obce případně znak.

Všeobecný úvod následuje na další straně po titulním listu. Obvykle zde najdeme informace o kronice a stavu obce k roku založení kroniky či nového svazku. Jako informace o kronice zde figuruje usnesení obecního zastupitelstva o založení kroniky, údaje o předchozích svazcích, jejich stávající místo uložení a výčet osob zodpovědných za vedení kroniky, tedy kronikář a jeho případní spolupracovníci.⁹⁹

Popis obce by měl být všeobecnou charakteristikou a neměl by zabíhat do přehnaných detailů. Poloha obce a popis katastru může být zaznamenán mnoha rozličnými způsoby (zeměpisnou šířkou a délkou, příslušností ke kraji, případně pověřené obci, nejbližší obce, geografický popis krajiny, popis fauny a flory, chráněné druhy, půdorys obce, význačné stavby a jejich historie a mnoho dalších).¹⁰⁰ Najdeme zde i historii obce, kde se kronikář věnuje historii od archeologických nálezů a prvních písemných zmínek o obci po život obyvatel v různých historických etapách. Důležitou informací obsaženou v úvodu je obyvatelstvo. Zde se zaznamenává počet obyvatel od počátků sčítání lidu po dnešní dobu

⁹⁶ Tato skutečnost je aktuální v případě, že se jedná o založení nové kroniky v obci a tudíž nejsou tyto události zaznamenány v předešlé kronice.

⁹⁷ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 31.

⁹⁸ Tamtéž, s. 31.

⁹⁹ FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 32.

a z toho vyplývající demografické informace jako zaměstnanost, národnost, náboženství, či významné osobnosti. Komplikací v této činnosti je však ochrana osobních údajů, která vychází ze zákona,¹⁰¹ avšak nevztahuje se k nežijícím osobám.¹⁰² Hospodářské poměry pak vykreslují zemědělství, průmysl a místní infrastrukturu, její úroveň rozvinutí a zaměření. Jmenovitě se zde můžeme dočíst o pěstovaných plodinách, lesním hospodaření, živočišné výrobě, zemědělských a průmyslových závodech, řemeslné výrobě, obchodech, vodovodu, kanalizaci či elektrickém a plynovém pokrytí obce.¹⁰³ Ve zdravotní a sociální situaci jsou zaznamenány zdravotní střediska, soukromé ordinace, mateřské školy, družiny poradny, domovy důchodců, případně další podobné služby. Kronikář nesmí zapomenout ani na údaje o školství a veřejném životě v obci. Do těchto specifík spadají různé druhy škol, jejich historie, počty žáků, občanské spolky, sportovní a zájmové organizace, politické strany, mnohé kulturní zařízení jako například knihovny, kina, galerie, divadla, muzea, místní zvyky, tradice, atd.¹⁰⁴ U nově zakládaných kronik znamená zpracování takového popisu značnou časovou náročnost pro sestavení zdrojů, ze kterých bude kronikář čerpat.

Roční zápisy jsou hlavní činností, kterou kronikář a jeho spolupracovníci vykonávají, na rozdíl od rozšířeného názoru, že zpracovávají jen obsáhlou historii obce. Pečlivé záznamy o všech proběhlých událostech související s děním v obci je tudíž nutno průběžně zaznamenávat. Pro tyto účely byly dříve používány kronikářské formuláře, avšak zde bylo nebezpečí ztráty některého listu, proto se v dnešní době dává přednost vedení kronikářského sešitu. Takovýto sešit má vzhled klasického linkovaného sešitu formátu A4, který má předem očíslované listy a do něhož jsou poznámky průběžně zapisovány. Moderním způsobem zapisování poznámek může být i textový dokument na počítači, což má mnohé výhody, například přehlednost, možnost dopisování a úpravy textu. Za pomoci výše zmíněných poznámek a příloh ke kronice poté vypracuje kronikář koncept zápisu. Koncept poté musí dle § 3 zákona č. 132/2006 Sb. předložit ke schválení představitelům obce. Schválení a následný zápis do kroniky musí proběhnout alespoň jednou do roka, ale nejsou vyloučeny průběžné zápisy.¹⁰⁵

¹⁰¹ Nařízení evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679, známé jako GDPR.

¹⁰² Osobní údaje mohou být osobními jen ve vztahu k žijící osobě, tudíž obecné nařízení vylučuje svoji působnost na zesnulé osoby.

¹⁰³ BARTOŇ, Jirí. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 35.

¹⁰⁴ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 33.

¹⁰⁵ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 34.

Vzhled ročního zápisu by měl vycházet ze stylu předešlých záznamů a podle § 1 zákona č. 132/2006 Sb. je vhodné zapsat jen informace o důležitých a pamětihodných událostech v obci, či poučení budoucím generacím.¹⁰⁶ Jako struktura zápisu se obecně doporučuje toto rozdělení a posloupnost. Záleží však na velikosti i charakteru obce a následném názoru kronikáře, které z těchto kapitol do ročního zápisu zařadí a které nikoli.¹⁰⁷ Úvod, ve kterém jsou připomenuty celostátní události, jejich vztah k obci a reakce obyvatel. Zde se v případě změny kronikáře zaznamená jeho životopis. Obecní záležitosti obsahují informace o volbách, složení zastupitelstva, rady, komisí, výborů, činnosti těchto organizací, vydávání tiskovin a zpravodajů v obci, případné změny ve správě obce jako slučování/rozlučování obcí, změny katastrálních hranic, atd. Nedílnou součástí ročního zápisu je i hospodaření obce, rozepsané v návrzích rozpočtu, příjmech a výdajích, obecním majetku a investicích.¹⁰⁸ Následné zaměření na stav průmyslu, zemědělství, obchodu výstavby a dopravy poskytuje důležitý náhled na rozvoj ekonomiky města. Následuje veřejný život v obci, což obsahuje činnosti politických stran, sportovních, kulturních či jiných spolků, knihovny, muzea, divadla, kulturní dění v obci, různá výročí obce, organizací, spolků či institucí a mimo jiné i turismus.¹⁰⁹ Zajímavosti ve školství obsahující statistiku dětí, události ze života školy, zprávy o činnosti školních institucí. Sociální a zdravotní situace města, zde se zaznamenávají hlavně sociální poměry obyvatelstva jako zaměstnanost a nezaměstnanost, případně dávky sociální podpory, různé epidemie a zdravotnické služby. Vypovídací hodnotu má také sledování meteorologických anomálií, přičemž někteří kronikáři zaznamenávají pečlivě a pravidelně teploty s následným sestavováním grafů. Informace o obyvatelstvu pak tvoří poslední kapitolu, která by se měla objevit v každém ročním zápise. Zde si letopisec musí dát obzvláště pozor na zveřejňování osobních údajů. Statistické údaje obsažené v této části se vždy vztahují k prvnímu, případně poslednímu dni v roce, přičemž jejich obsahem mohou být neštěstí v obci, počty obyvatel, přistěhovalců, narozených či zemřelých a výsledky sčítání lidu.¹¹⁰ Ne vždy pak roční zápis musí obsahovat „kapitolu“ různé. Události a informace zde uvedené nespádají do předešlých skupin, takovými záznamy mohou být

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 35.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 37.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 35.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 36.

¹¹⁰ FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

například vzpomínky pamětníků.¹¹¹ Na konci zápisu by neměl chybět podpis kronikáře, který záznam vytvořil, následně podpis starosty a datum schválení zápisu obcí.

Pro lepší přehlednost kroniky obsahují rejstřík. Kronikář tak musí ponechat na konci kroniky místo na vepsání jmenného, místního a věcného rejstříku, přičemž mohou být tyto tři skupiny spojeny do jedné. Předpokladem tedy je zanechat 10-15 volných stran pro pozdější sestavení rejstříku. Ten pak obsahuje hesla, jména, atd. v abecedním pořadí spolu se stranami, na kterých jsou uvedena.¹¹²

Případné opravy zápisů jsou řešeny dodatečným opravným zápisem, který bude připojen na konec běžného ročního záznamu spolu s vysvětlením. Původní text se nijak neopravuje, neškrtná a nepřelepí. Kronika má být historickým pramenem s klady i zápory aktuálně pořizovaných záznamů.¹¹³

3.4.3. Přílohy ke kronikám

Významnou součástí kronik jsou přílohy. Při přípravě ročního zápisu shromáždí kronikář velké množství různých materiálů a dokumentů. Vzhledem k tomu, že mnohé z nich mají svou vlastní hodnotu, je vhodné i jejich následné uložení. Nemohou se však vlepat do kroniky, tudíž z nich letopisec sestavuje přílohy, jejich evidenci vede stejně pečlivě jako kroniku samotnou. Tento dokumentační materiál se automaticky stává součástí kroniky a nemůže být soukromou sbírkou archiváře.¹¹⁴ Mezi nejčastější přílohy patří fotografie, mapy, výstřižky z novin, videonahrávky, audionahrávky, různé dokumenty či písemná svědectví pamětníků obce.¹¹⁵ Připojení seznamu uložených příloh ke krabicím či neprůhledným deskám, ve kterých kronikář skladuje přílohy, se taktéž velmi osvědčilo. Další možností je pořízení kartotéky pro bezpečnější uložení.

Fotografická dokumentace patří k nejčastějším přílohám. Zhotovuje jí buďto sám kronikář, případně jeho spolupracovníci, amatérští či profesionální fotografové. Důležité je ihned poznamenat základní údaje o zaznamenané události či objektu. Fotografie se každý rok

¹¹¹ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 37.

¹¹² FUKSOVÁ, Jana. Metodický návod. Žďár nad Sázavou, 2011. [online], [cit. 9. 1. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

¹¹³ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 21.

¹¹⁴ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 40.

¹¹⁵ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 39.

číslují od č. 1., například způsobem 123/2019, kdy číslo za lomítkem znázorňuje rok.¹¹⁶ Černobíle fotografie představují nejstálejší dlouhodobě uchovatelný způsob pořizování fotografie, avšak dnešní digitální fotografie umožňují uchovávat záznam v elektronické formě.¹¹⁷

Písemná a tisková dokumentace obsahuje především vzpomínky pamětníků, výstřižky z novin, či časopisů, přičemž se vždy zaznamenává jejich zdroj. Tyto materiály často doplňují informace obsažené v ročním zápise.¹¹⁸

Audio a videonahrávky patří ke stále využívanějším formám dokumentace života v obci, na tento fakt má největší vliv jejich oblíbenost, klesající cena potřebné elektroniky a zvyšující se kvalita obrazového a zvukového záznamu.¹¹⁹

3.4.4. Uložení a archivace

Obec odpovídá za uchování kroniky v uzamčené skříni, v suchém prostředí, chráněnou před sluncem, prachem a ideálně v ochranném pouzdru.¹²⁰

Od roku 2004, kdy vyšel zákon o spisové a archivní službě č. 499, byla stanovena lhůta na předání kroniky do příslušného archivu na deset let od posledního zápisu. Státní archiv pak kronice zajišťuje a garantuje trvalé uchování s případnými restaurátorskými pracemi. Takto předaná kronika je zaevidována do národního archivního dědictví a celostátní evidence s následným zpřístupněním pro badatelské a naučné účely.¹²¹

3.5. Kronikáři a požadavky na ně kladené

Kronikář, jakožto osoba pověřená představiteli obecního úřadu, má zodpovědnou a často nelehkou úlohu zaznamenat dějiny obce, jejich obyvatel a okolí. K této činnosti není předepsáno žádné zvláštní vzdělání, ovšem každá odbornost, praxe či vlastní úsudek je ceněna. Obzvláště se hodí znalost historie, regionu i země, českého jazyka a celkový přehled.

¹¹⁶ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 36.

¹¹⁷ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 41.

¹¹⁸ Tamtéž s. 41-42.

¹¹⁹ Tamtéž s. 42.

¹²⁰ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 19.

¹²¹ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1. s. 54-55.

Rovněž by měl být literárně nadaný, trpělivý, svědomitý a schopný určit důležitost, pravdivost a kvalitu informací. Z jeho úsilí vzniká z živých dějin trvalá paměť. Proto je vhodné, aby měl kronikář vřelý vztah k obci a aktivně se účastnil veškerých kulturních akcí zde pořádaných, avšak neměl by propadat přehnanému patriotismu.¹²² Ona objektivita a racionální přístup se komplikuje i v případě, kdy kronikář přímo pracuje na obecním úřadě a může zde vznikat konflikt zájmů.¹²³

Kronikářem obce se člověk stane v momentě, kdy se představitelé obce dohodnou a tímto rozhodnutím jmenují jeho osobu, poté s ním uzavřou podle rozsahu práce písemnou smlouvu či dohodu.¹²⁴ Toto jmenování, spolu s postavením kronikáře, však není definováno v zákoně č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí. Obvykle se tak stává kronikářem externí zaměstnanec obecního úřadu a jako smluvní vztah uzavírá dohodu o pracovní činnosti, či dohodu o provedení práce, jež nesmí přesáhnout 300 hodin ročně.¹²⁵ Výše odměny je pak čistě na dohodě mezi ním a obcí, často jde však jen o symbolické částky, neboť málokdy se jedná o práci na plný úvazek. Obec musí také v rozpočtu počítat s výdaji na vedení kroniky, ať už jsou to prostory pro bezpečné uložení kronik, příloh, dokumentů, či dalších předmětů.

Vzhledem ke skutečnosti, že kronika je majetkem obce, nemá kronikář žádné oprávněné nároky na její vlastnictví a toto se týká i všech příloh, dokumentů či ilustrací.¹²⁶

Mezi jeho hlavní činnosti patří převážně získávání podkladů pro roční zápisy do kroniky obce, zpracování jejích konceptů a následné zapsání konečného textu. V případě neexistence předešlé kroniky, či časové mezeře mezi kronikou předchozí a nově psanou, má kronikář za úkol získat podklady a přílohy pro sestavení retrospektivních zápisů do kroniky, aby se zajistila kontinuita historických zápisů.¹²⁷ Kronikář může mít mnoho dalších působností, které nelze řadit mezi jeho povinnosti, ale jež obohacují region. Příkladem můžeme zmínit doplňování poznatků o minulosti regionu, přednášky žákům, studentům

¹²² BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 7.

¹²³ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 34.

¹²⁴ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 9.

¹²⁵ HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7, s. 25.

¹²⁶ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 18.

¹²⁷ BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1, s. 8.

i odborníkům, osvětová činnost a mnoho dalších. Výběr těchto činností však záleží čistě na kronikářových předpokladech, schopnostech a možnostech.¹²⁸

Užitečným zdrojem informací pro kronikáře jsou instituce jako knihovny, archívy či muzea. Pravidelná komunikace s nimi je vhodná, neboť se kronikář dozví o nejnovějších objevech a poznatcích. Odborná pomoc existuje také ve formě kronikářských seminářů, které seznamují s principy kronikářské práce a novinkami v dané oblasti, taktéž je tu možnost diskuze s výměnou zkušeností.¹²⁹

¹²⁸ Tamtéž, s. 8.

¹²⁹ ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X. s. 21.

4. Kronika města Dvora Králové nad Labem

4.1. Historie Města Dvora Králové nad Labem

Město Dvůr Králové nad Labem se nachází zhruba třicet kilometrů severně od Hradce Králové a dvacet kilometrů jižně od Trutnova. Leží v Královedvorské kotlině a žije zde na šestnáct tisíc obyvatel. V městě samotném i jeho okolí se nachází spousta zajímavých míst. Například vodní nádrž Les Království, hospital Kuks, zoo se safari, nebo historické centrum města.¹³⁰

První písemnou zmínku o osadě datují historici do roku 1270. Tento latinsky psaný text se zabýval sporem farářů z Hořic a Miletína, kdy byl mezi svědky uveden královedvorský plebán¹³¹. Pravděpodobné osídlení spadá do období druhé poloviny dvanáctého století. Důvodem byl průchod polského vojska zdejším hvozdem a tudíž vytvoření nové válečné stezky, kterou bylo nutno opevnit proti dalším výpadům. Tak zde vznikla osada Dvůr s kostelem. Tento kostel, zasvěcený Janu Křtiteli, je také nejstarší církevní stavbou v regionu a jeho románské základy jsou datovány do roku 1200. Trojlodní kostel, byl postaven v letech 1399-1400 a do dnešní podoby byl několikrát upraven v letech 1732, 1760, 1867 a 1900. Tři roky před poslední zmíněnou přestavbou bylo také zbudováno další patro kostelní věže, která nyní měří 64 metrů. Ve čtrnáctém století se již město mohlo chlubit opevněním. Časem došlo na povýšení osady na město a následně, za vlády Václava IV., na královské věnné město¹³². Tímto povýšením získal Dvůr přídomek Králové.

Během husitských válek se město vzdalo husitům bez boje, následně se k nim připojilo a obyvatelé se na jejich straně zúčastnili i několika bitev. Například v roce 1424 u České Skalice, nebo o tři roky později při obléhání hradu Červená Hora. Roku 1432 byl účastníkem jednání na koncilu Basileji Řehoř ze dvora jako jeden z vyjednávačů měst a sirotků. Z doby husitství máme také doloženou první městskou knihu Dvora Králové s názvem Pamětní kniha pergamenová.¹³³

V šestnáctém století mělo město i svou lázeň a chudobinec. Obyvatelé se živili hlavně řemesly a obchodem, neboť většina potravin byla dodávána z mnoha okolních vesnic.

¹³⁰ O městě - Dvůr Králové nad Labem. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. Copyright © 2000 [cit. 21. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/o-meste-2/>.

¹³¹ Duchovní správce osady, například farář.

¹³² TOMKOVÁ, Eva - JIŘIČKOVÁ, Alexandra. *Dvůr Králové nad Labem a okolí: historie a současnost ve fotografii*. Dvůr Králové nad Labem: Městské muzeum, 2005. ISBN 80-239-5776-7, s. 9-10.

¹³³ Tamtéž, s. 11.

Největší výrobu představovalo tkalcovství a s tím spojená řemesla například barvířství. Ve městě se však vyskytovaly i klasické cechy, bez kterých by město nemohlo fungovat. Máme doklady o cechu pekařů, řezníků, soukeníků, sladovníků, punčochářů a mnoha dalších.

Po povstání královských měst proti Ferdinandovi I. byly Dvoru Králové zabaveny majetky. Císař jim však ještě během roku 1547 udělil odpuštění a potvrdil jim většinu privilegií a postupně byla navrácena i většina zkonfiskovaného majetku. Stále však museli zaplatit 500 kop míšenských a byla na ně uvalena daň z piva.¹³⁴

Během stavovského povstání se pak město přidalo na stranu stavů a aktivně se zapojilo do válečného úsilí, přičemž hlavním důvodem byla utrakvistická populace města.¹³⁵ Po Bílé hoře byl tedy opět zkonfiskován majetek a zvýšeny poplatky. Majetek se pak městu vrátil až v roce 1627. Avšak úpadek města pokračoval, neboť během třicetileté války bylo drancováno jak vojsky saskými a švédskými tak paradoxně i císařskými, přičemž v nedaleké Jaroměři měla císařská vojska stálou posádku téměř po celou dobu válečného konfliktu.¹³⁶

Dalšími válečnými útrapami si Dvůr Králové musel projít za vlády Marie Terezie. Během války o rakouské dědictví a sedmileté války tedy opět prošlo několik vojsk obou stran s následným rabováním. Avšak za její vlády došlo i k pozitivním událostem. Například byla postavena nová školní budova a rozšířena výuka. Také se zde ujalo používání faktorského systému¹³⁷ u textilní výroby.

Na začátku 19. století se město dočkalo vodovodu a velkého rozvoje silniční sítě v okolí. Od roku 1836 zde také začala fungovat pošta a o deset let později nemocnice, zpočátku provozovaná v městském chudobinci. Díky tomuto rozšiřování a modernizaci se zvýšila populace města a mezi lety 1811 až 1843 se počet obyvatel navýšil z 2888 na 5148 osob. S tímto nárůstem bylo potřeba rozvinout i vzdělávací instituce ve městě a tak se postavila nová budova školy, dále se pak zřídila samostatná škola chlapecká a odděleně dívčí. Významným krokem pro ekonomiku byla také železniční trať mezi Pardubicemi a Libercem, která měla vést přes Dvůr Králové. Tento projekt byl zahájen roku 1856 a dokončen 1859. Jedinou nevýhodou se stalo umístění železnice, ta se totiž nacházela 3 kilometry od centra na svahu kopce. O tomto umístění prý rozhodl tehdejší starosta B. Tinus, jenž vlastnil

¹³⁴ VITÁK, Antonín Konstantin. *Dějiny královského věnného města Dvora Králové nad Labem*. V Praze: Antonín Konstantin Viták, 1867, s. 42-43.

¹³⁵ Tamtéž, s. 49.

¹³⁶ MAŤÁTKO, Jaroslav. *Historie města Dvora Králové nad Labem v sebraných písemnostech*. Dvůr Králové nad Labem: s. n., 2002. s. 77.

¹³⁷ Práci zprostředkovávali obchodníci. Ti poskytovali výrobní suroviny a nástroje, výrobky pak vykoupili a s marží prodali dále.

povoznictví a obával se o svou živnost.¹³⁸ Tato skutečnost je však nepravděpodobná, neboť se zde jednalo spíše o rozhodnutí inženýrů a snahu o vedení trati po vrstevnici¹³⁹ bez významných klesání a stoupaní.

Václav Hanka velmi ovlivnil zdejší kulturní život svým objevem z roku 1817. Ve věži děkanského kostela sv. Jana Křtitele byl nalezen Královedvorský rukopis, což měli být rukopisné staročeské básně ze 13. století i starší doby.¹⁴⁰ Jak se však později ukázalo, jednalo se o falzum. Hankovi se i tak dostalo velkého ocenění v tomto městě a bylo podle něj pojmenováno městské divadlo, jehož stavba byla zahájena roku 1867 a odhalena jeho busta. Hankův dům, jak bylo divadlo pojmenováno, zahájil svou činnost roku 1874. Toto divadlo je dodnes kulturním centrem města a proslov v něm měl i T. G. Masaryk 29. října 1918.

Během devatenáctého století se také postupně přešlo od zastaralých forem textilní výroby k tovární. Přeměnou mlýnů tak vznikly první dvě mechanické tkalcovny v roce 1861 na Hartském potoce, neboť byly poháněny vodou. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století byl Dvůr Králové již vyhlášený textilní výrobou ve svých mnoha výrobních závodech a právem byl označován za „český Manchester“.

Během válečného roku 1866 město utrpělo další ránu. Tou byl střet ustupujících rakouských vojsk a pruské armády, který se odehrál přímo ve městě, následovalo drancování a vypalování. Během 1. a 2. července 1866 zde přebýval i pruský korunní princ Bedřich Vilém. Město se poté stalo pro Prusy hlavně lazaretem, což dokazuje i počet raněných a nemocných, kteří zde leželi. Celkově byl lazaret rozmístěn na 22 místech a bylo zde na 2900 boje neschopných.¹⁴¹

Důležitým spolkem, který se založil roku 1881, byl spolek Slavoj. Tento se pak snažil starat o knihy a jejich rozšiřování. Velkým úspěchem proto bylo v listopadu 1903 otevření Riegrovi veřejné čítárny. Na začátku 20. století se zde nacházelo již na sto spolků různého zaměření a to jak české tak německé. S nárůstem národního uvědomění se ale komplikovalo soužití s Němci a docházelo k šarvátkám.

Až na odvody, uprchlíky, nedostatek uhlí a potravinové lístky se první světová válka nijak zvláště Dvora Králové nedotkla. Na různých frontách padlo více jak 130 osob, které se zde narodili. S velkou úlevou a nadšením tedy byla přijata informace o míru a vzniku

¹³⁸ TOMKOVÁ, Eva - JIŘIČKOVÁ, Alexandra. *Dvůr Králové nad Labem a okolí: historie a současnost ve fotografii*. Dvůr Králové nad Labem: Městské muzeum, 2005. ISBN 80-239-5776-7, s. 15.

¹³⁹ Vrstevnice je křivkou, jež označuje na mapě body se stejnou nadmořskou výškou.

¹⁴⁰ TOMKOVÁ, Eva - JIŘIČKOVÁ, Alexandra. *Dvůr Králové nad Labem a okolí: historie a současnost ve fotografii*. Dvůr Králové nad Labem: Městské muzeum, 2005. ISBN 80-239-5776-7, s. 15.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 16-18.

Československého státu. Německé obyvatelstvo však nebylo ze situace tak nadšené a začalo se snažit o odtržení.¹⁴²

Poválečné období se neslo v duchu snahy o obnovu válkou vyčerpané ekonomiky, neboť výroba dosahovala poloviny předválečné úrovně. Jen pomalu se dařilo napravit tuto situaci a spousta dělníků musela být v této době krátce po válce propuštěna. Proto bylo zdrcující, když přišla v roce 1929 světová hospodářská krize a tvrdě zasáhla vzmáhající se továrny.

Po Mnichovské dohodě se Dvůr Králové stal hraničním městem z důvodu velké koncentrace německy mluvícího obyvatelstva v okolních vesnicích. Hned za hranicí katastru obce tedy začínaly Sudety.¹⁴³

Za protektorátu pak byly ve městě ničeny veškeré památky na demokratický stát, zatýkány prominentní osoby a perzekuováno jak české, tak zvláště židovské obyvatelstvo. Některé význačné osoby byly poslány do koncentračních táborů, ale například bývalý starosta Jaroslav Bílina, nebo legionář Jaroslav David byli rovnou popraveni. Zároveň byla také textilní výroba přeměněna na zbrojní.

Pátého května 1945 proběhl pokus o povstání proti Němcům, který však přes počáteční úspěchy selhal. Němci si však uvědomili neudržitelnost své pozice a po evakuaci části svých soukmenovců se 8. května, v den vyhlášení německé kapitulace, nechali odzbrojit a opustili město.

Po válce proběhlo několik vln odsunů, které nadobro změnily národnostní skladbu obyvatelstva. V roce 1930 žilo v soudním okrese Dvůr Králové 23 666 Čechů a 12 703 Němců. Avšak v první polovině 50. let zde bylo již jen 725 Němců¹⁴⁴.

Rok po konci druhé světové války byla založena Dvorská zoologická zahrada a o dvacet let později se do jejího čela dostal Josef Vágner. Díky jeho expedicím do Afriky bylo přivezeno na tři tisíce zvířat a jeho zahrada se dostala na světovou úroveň. V roce 1989 se pak uskutečnil jeho sen a bylo poprvé otevřeno i safari, které bylo roku 2016 pojmenováno jako safari Josefa Vágnera a prohlášeno kulturní památkou.¹⁴⁵

V roce 1990 bylo historické jádro města vyhlášeno městskou památkovou zónou. V posledních letech se město pouští do rozsáhlých rekonstrukcí historických staveb. Nachází se zde totiž několik kulturních památek, které se dochovaly z dob dávno minulých. Například

¹⁴² Tamtéž, s. 24-25.

¹⁴³ Tamtéž, s. 38.

¹⁴⁴ Historie města - Dvůr Králové nad Labem. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. Copyright © 2000 [cit. 6. 01. 2019]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta-1/>.

¹⁴⁵ Náš příběh. *Safari Park Dvůr Králové* [online]. Copyright © 2016 [cit. 4. 01. 2019]. Dostupné z: <https://safariipark.cz/cz/o-zoo/nas-pribeh>.

část městského opevnění spadající až do dob 13. století. Kohoutův dvůr z první poloviny 18. století, ve kterém se nachází městské museum, či Mariánský sloup na náměstí z let 1750-53. Město se tak díky svým památkám a zoologické zahradě stalo často vyhledávaným turistickým cílem.¹⁴⁶

¹⁴⁶ Památky a zajímavosti Dvůr Králové nad Labem. *Místopisný průvodce* [online]. [cit. 6. 01. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/2860/dvur-kralove-nad-labem/pamatky-turistika/>.

4.2. Kronikáři

4.2.1. Bedřich Söllner

Kronikář Bedřich Söllner se narodil 13. dubna 1892 ve Dvoře Králové nad Labem. Jeho otcem byl taktéž Bedřich Söllner, který se ve městě věnoval obchodu a matkou Marie Brdičková, jejíž otec Vilém Brdička pracoval v oboru tkalcovství a barvířství.¹⁴⁷

Jako mladý navštěvoval Bedřich obecní školu a gymnasium ve Dvoře Králové nad Labem, přičemž roku 1912 zdárně odmaturoval. Během první světové války dosáhl až na hodnost poručíka v záloze u 11. zeměbranceckého pluku v Jičíně a následně byl převelen, jako velitel roty strážního praporu jaroměřského, k posádkovému velitelství ve Dvoře Králové v dobách po převratu a vyhlášení republiky. Roku 1919 požádal o propuštění z armády s okamžitým nástupem k poštovním službám, kde se stal 31. prosince 1935 poštovním tajemníkem a dozorčím úředníkem.¹⁴⁸

Aktivně se během svého života zajímal o politické a společenské dění, neboť byl členem politické strany národně socialistické, za kterou byl i zvolen do kuratoria městského musea, kde se v roce 1933 stal i jednomyslně předsedou. Taktéž, jak je zřejmé i z jím psaných kronik, se účastnil a byl aktivním členem mnoha společenských aktivit, či spolků. Dlouhá léta byl členem výboru Sokola, sportovního klubu Dvora Králové nad Labem, předsedou sociálního odboru církve československé, čestným členem Husova spolku, členem klubu českých turistů a mnoha dalších.¹⁴⁹

Na funkci kronikáře musel v roce 1936 rezignovat a to z několika důvodů, těmito byly zdravotní, časová vytíženost, ale primárně nesprávné vedení kronik podle zákona. Z jeho činnosti vznikly dvě knihy kroniky obce, které zaznamenávají období let 1867-1927 v prvním svazku a 1927-1936 ve svazku druhém, kteréžto obohatil o vlastní perokresby. Bedřich Söllner umírá roku 1960.

¹⁴⁷ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. 325, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.

¹⁴⁸ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. 325, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 325 - 326.

4.2.2. František Puš

František Puš nahradil Bedřicha Söllnera v činnosti kronikářské založením třetí knihy kroniky obce Dvora Králové nad Labem. Takto byl pověřen usnesením obecního zastupitelstva ze dne 19. března 1936.¹⁵⁰

Narodil se 6. září 1885 ve Filiřovicích¹⁵¹, přičemž obecnou školu a gymnazium absolvoval ve Dvoře Králové nad Labem, kde odmaturoval v roce 1905. Pokračoval filozofickým studiem v Praze a od roku 1912 nastoupil jako profesor na obchodní školu ve Dvoře Králové.

Na začátku první světové války, 1. srpna 1914 byl mobilizován a na ruské frontě 2. září téhož roku zajat, většinu války pak prožil na Sibiři. V srpnu 1917 se přihlásil do československých legií, přičemž zařazen byl v červnu následujícího roku a následně se zúčastnil bojů na jekatěrinburské a belebejské frontě či ochrany magistrály.¹⁵² Do nově vzniklé republiky se vrátil až v roce 1920 jako desátník 1. úderného praporu. Během druhé světové války byl jakožto člen legií perzekuován a jakékoli kronikářské zápisky mu byly zabavovány, oficiálně se své kronikářské funkce vzdal až roku 1945, kdy byl pověřen místním národním výborem vedením Obchodní akademie.¹⁵³

4.2.3. Jaroslav Jakoubek

Jaroslav Jakoubek dostal na starost obtížný úkol sepsat zpětně kronikářské zápisy za válečná léta a zároveň pokračovat ve vedení aktuální kroniky. Takto byl zvolen plénum místního národního výboru 14. prosince 1945.¹⁵⁴

Tento kronikář přišel na svět dnem 29. listopadu 1899 ve Smiřicích nad Labem.¹⁵⁵ Obecnou a měšťanskou školu navštěvoval ve Dvoře Králové nad Labem a hned po ukončení studií nastoupil do advokátní kanceláře člena městské rady, kde pracoval až do 1. února 1919, kdy přešel do služeb advokáta Františka Pařeza, který během druhé světové války zemřel v koncentračním táboře. Ke konci války byl nuceně nasazen ve dvorské pobočce firmy

¹⁵⁰ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, s. 1, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem III.

¹⁵¹ Osada Filiřovice patří k vesnici Nové Lesy, jež se nachází 1,5 km na východ od Bílé Třemešné a 2 km na západ od Dvora Králové.

¹⁵² SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, s. 1 - 2, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem III.

¹⁵³ Tamtéž, s. 27.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 27.

¹⁵⁵ Smiřice nad Labem jsou dnes známy jen jako Smiřice a nachází se mezi Jaroměří a Hradcem Králové.

Junkers. Po válce a rekonvalescenci Jaroslav Jakoubek nastoupil jako úředník národního výboru.¹⁵⁶

Jakoubek zemřel 10. ledna 1961 po dlouhodobé nemoci.

4.2.4. Viktor Schön

Kronikář Viktor Schön se narodil 15. října 1919 ve Dvoře Králové nad Labem. Byl pracovníkem odbytové a servisní organizace textilního průmyslu TECHNITEX ve městě. Do kronikářské funkce byl schválen městským národním výborem s platností od 1. ledna 1975, přičemž v této funkci setrval až do konce roku 1988.¹⁵⁷

Mezi jeho zájmy patřila hudba, literatura, malířství a historie, mluvil šesti evropskými jazyky. Zemřel 30. ledna 2000.¹⁵⁸

4.2.5. Vladimír Jiříčka

Vladimír Jiříčka se narodil roku 1962 v obci Vrchlabí, zde také vystudoval Gymnázium. Další studium proběhlo na SPgŠ¹⁵⁹ v Praze a následně získal bakalářský titul na Univerzitě Hradec Králové v oboru Historie a archivnictví. Od roku 1986 pracuje jako pedagog volného času u organizace Dům dětí a mládeže Jednička ve Dvoře Králové nad Labem. Kronikářem se stal v revolučním roce 1989¹⁶⁰, ale již na konci roku 1990 se funkce vzdal ve prospěch Rity Turečkové.

Mezi jeho záliby patří zejména česká historie a s ní spojená turistika, zájem o památky, obzvláště hrady a městská opevnění, kreslení a drobná literární činnost, neboť je stálým přispěvatelem regionálního časopisu.¹⁶¹

¹⁵⁶ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, s. 27 - 28, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem III.

¹⁵⁷ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 437, bez stránkování, Kronika města Dvora Králové nad Labem.

¹⁵⁸ Kroniky města - rok 2000. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019], s. 2. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167687.pdf>.

¹⁵⁹ Tato zkratka označuje střední pedagogické školy.

¹⁶⁰ Kroniky města - rok 1989. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167731.pdf>.

¹⁶¹ Informace poskytl Vladimír Jiříčka, pedagog volného času domu dětí a mládeže Jednička ve Dvoře Králové nad Labem. Dvůr Králové nad Labem, 23. 5. 2019.

4.2.6. Rita Turečková

Bývalá učitelka na základní škole Schulzovy Sady, jež byla také zastupující učitelkou na několika dalších školách ve městě. Kronikářskou funkci vykonávala mezi lety 1991 až 1993.¹⁶²

4.2.7. Hana Orálková

Narozena roku 1972 v Krnově, vystudovala Střední knihovnickou školu v Brně, na což navázala studiem oboru Česká literatura a lingvistika filosofické fakulty Slezské univerzity v Opavě. Mezi lety 1993 až 1995 pracovala v městské knihovně Dvora Králové nad Labem. Funkci kronikářky přijala pouze na rok 1995.¹⁶³

4.2.8. Pavel Tschiedel

Narodil se 17. května 1950 v Mladé Boleslavi, avšak od raného dětství žil ve Dvoře Králové nad Labem, zde také odmaturoval a pokračoval ve studiu na vysoké škole stavebního směru. Mezi jeho zmíněné zájmy patřila současná i historická architektura, dále pak regionální a vojenská historie. Kronikářem se stal k 1. lednu 1996, přičemž ve funkci setrval do konce roku 1999.¹⁶⁴

4.2.9. Pavel Janoušek

Pavel Janoušek se narodil 22. března 1933 ve Dvoře Králové nad Labem a kronikářem se stal až po odchodu do důchodu v letech 2000-2007, kdy vytvořil samostatné svazky kroniky pro každý kalendářní rok.

V roce 1950 ukončil studium, jako učeň na podnikové škole Tibatexu, načež nastoupil na Vyšší průmyslovou školu textilní, kterou zakončil maturitou. Po studiu pracoval v národním podniku Tiba, kde působil až do důchodu, přičemž vystřídal několik pozic

¹⁶² Informace poskytla Základní škola Schulzovy sady, Dvůr Králové nad Labem, 8. 5. 2019.

¹⁶³ Kroniky města - rok 1995. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 10. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167737.pdf>.

¹⁶⁴ Kroniky města - rok 1996. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 18. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167738.pdf>.

v rámci závodu. Celý život se zajímal o historii regionu a v šedesátých letech spolupracoval s vlastivědným kroužkem, dále spolupracoval se SOKA Trutnov, kde tvořil publikace v ročence a byl dopisovatelem Vlastivědného čtení.¹⁶⁵

4.2.10. Václav Bartoška

Královedvorský rodák Václav Bartoška absolvoval Střední průmyslovou textilní školu ve Dvoře Králové a věnoval se analytické chemii textilního zušlechtování na Výzkumném ústavu zušlechtovacím, později pak pracoval jako mistr v barevně národního podniku Stuha v Dobrušce. Po doplnění vyššího odborného vzdělání působil na úseku vodního hospodářství, kde se zabýval čištěním odpadních vod textilních závodů. Od devadesátých let pracoval jako referent životního prostředí na Městském úřadě ve Dvoře Králové nad Labem, kde setrval až do svého odchodu do důchodu. Jeho koníčkem je dokumentární fotografie a aktivita jako člen výboru atletického oddílu Dvůr Králové.¹⁶⁶

Kronikářem se stal v roce 2008 a v této funkci setrval až do roku 2016.

¹⁶⁵ Kroniky města - rok 2000. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 5. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167687.pdf>.

¹⁶⁶ Kroniky města - rok 2008. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 20. 5. 2019], s. 2. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167744.pdf>.

4.3. Svazky kroniky

Kronika města Dvora Králové je v podobě knih a strojopisů uložena ve státním okresním archivu Trutnov ve fondu Archiv města Dvora Králové nad Labem. Zde uložené díly mají časový rozsah od roku 1867 do roku 2016, přičemž oba svazky psané kronikářem Söllnerem jsou zpřístupněné badatelům digitálně v E-badatelně na stránkách archivu.¹⁶⁷ V dnešní době je také možné nahlédnout do kroniky na stránkách města, jelikož byla přepsána do digitální podoby s datací od roku 1938 po současnost.

4.3.1. Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem 1867-1927

Tuto knihu ručně sepsal městský kronikář Bedřich Söllner, jež ji bohatě doplnil ilustracemi perokresbou, z nichž mnohé jsou barevné a esteticky kvalitní. Momentálně je uložena v SOkA¹⁶⁸ Trutnov, fondu Archiv města Dvora Králové nad Labem jako kniha č. 1.

Kronika má 355 stran, z nichž je popsáno 353, při rozměrech 270x415 mm na kvalitním papíru. Vlastní kvalitní světle hnědou koženou vazbu s jasným nápisem „Pamětní kniha města Dvora Králové n. Lab.“, který je vyveden zlatým písmem na červené pozadí.¹⁶⁹

Samotný text začíná oslavou padesáti letého výročí nalezení Rukopisu Královédvorského, která se udála 28. – 30. září 1867 a pokračuje v zápisech až do roku 1927.¹⁷⁰ Söllner se věnuje i nepřebornému množství spolků a skupin na území města, například odboru klubu československých turistů založených roku 1897,¹⁷¹ založení církve československé ve Dvoře králové v roce 1920,¹⁷² Sokolu, či knihovně Slavoj. Velká část je věnována válečným strastem města v letech 1914 – 1918¹⁷³ a následnému zrodu Československé republiky.¹⁷⁴

¹⁶⁷ E-badatelná Trutnov. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 12. 04. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadateln/>.

¹⁶⁸ Zkratka používaná pro státní okresní archivy.

¹⁶⁹ Pamětní kniha města Dvůr Králové nad Labem (Söllnerova) 1867-1927. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 6. 03. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadateln/>.

¹⁷⁰ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, s. 5 - 8, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem.

¹⁷¹ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, s. 120, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem.

¹⁷² Tamtéž, s. 228.

¹⁷³ Tamtéž, s. 161 – 172.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 172 - 189.

Obsah první knihy je řešen formou rejstříku a nachází se na listech 335 – 345. Na stranách 345 – 352 můžeme poté najít dodatečné opravy zápisů.

Letopisecká komise na konci záznamu v této knize přidala prohlášení, ze kterého vyplývá, že kronikář Söllner nepostupoval v souladu se zákonem při tvoření zápisů, neboť záznamy tvořil sám a bez vědomí a dozoru letopisecké komise. Tato skutečnost však byla řešena až na přelomu let 1936 – 1937 tudíž se vzhledem k časovému odstupu a množství materiálu provedly jen nejdůležitější opravy.¹⁷⁵

Vzhledem k častému používání perokreseb, barevných ilustrací a to i v textu je tato kronika přehledná a esteticky kvalitní, místy se zde nachází i kvalitní překreslené mapy.¹⁷⁶ Je však zřejmé, že se kronikář Söllner nijak zvláště nedržel zákona, ani metodiky, tudíž je zde velké množství různých pochybení. Kromě problémů uvedených letopiseckou komisí můžeme najít vlepené dokumenty, novinové články či fotky, což nevratně poškozuje stav papíru, případně nevhodné použité barvy.

4.3.2. Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem 1927-1936

Druhá kniha byla taktéž sepsána a ilustrována Bedřichem Söllnerem, přičemž použil stejné postupy, jako v případě předešlého dílu.

Po fyzické stránce kniha obsahuje 372 stran, z toho 338 popsaných o rozměru 290x405 mm. Tato kniha vlastní pevnou, světle hnědou koženou vazbu s vyvedeným znakem obce, kde přední stranu doplňují po pravé i levé straně pruh s vlajkami československé republiky.¹⁷⁷

Prvním zápisem byla zaznamenána oslava narozenin presidenta T. G. Masaryka ze dne 7. března 1927.¹⁷⁸ Je zde popsána i reakce obyvatel na znovuzvolení Masaryka prezidentem 27. května 1927 a s tím spojené průvody a oslavy.¹⁷⁹ Tato kniha také obsahuje větší množství statistických údajů, nežli předešlý díl, například údaj o 1180 uzavřených civilních sňatcích mezi lety 1921 – 1927.¹⁸⁰ Dalším údajem, který stojí za povšimnutí, je statistika úmrtí

¹⁷⁵ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, s. 352 - 353, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem.

¹⁷⁶ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, s. 279, 280b, 282, 284, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem.

¹⁷⁷ Pamětní kniha města Dvůr Králové nad Labem (Söllnerova) 1927-1936. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 6. 03. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadatelna/>.

¹⁷⁸ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. 7, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.

¹⁷⁹ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. 18, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 30.

ve Dvoře Králové n. L., která pokrývá dobu od roku 1848 po 1910.¹⁸¹ Důkladný zápis se týká i okresních voleb v roce 1928, jež obsahuje výsledky několika okolních měst i počty hlasů a rozložení stran.¹⁸² Na listech č. 186 až 195 jest vlepeno velké množství novinových článků a fotek vztahujících se k životu a úmrtí Josefa Sochora, Dvorského továrníka a vlastníka jednoho z největších textilních průmyslových podniků, jakož i fotek z továrny.

Kronikář Söllner během tvoření ročních zápisů zároveň soustavně prohluboval své znalosti o historii města což je vidět v několika záznamech, jež jsou nad rámec klasického zápisu v kronice. Jeden z nich má název „muži, kteří stáli v čele našeho města“, jež předkládá soupis rychtářů, císařských rychtářů, zkušených purkmistrů a starostů od 15. století do roku 1919.¹⁸³

Tento svazek byl sepsán stejným způsobem, jako předešlý, projevíly se zde však zkušenosti s předešlou knihou a kvalita záznamů se ještě navýšila. Množství kreseb na vysoké úrovni značně obohacuje kroniku, neboť zde bylo dokresleno mnoho pohledů na městské domy i město jako takové. Nalézají se zde i nepřeborné množství fotografií, jež se týkají jak města a krajiny, tak i osob ať už obyvatel či státně významných lidí. Na straně 327 pak můžeme najít zprávu o revizi kroniky, sepsanou okresním hejtmanem Pacovským, ve které se dozvídáme všechny nešvary této i předešlé knihy. Hlavní kritiku Bedřich Söllner sklídl, za nedostatečné vedení statistických údajů, ochotnicko-zábavné vedení kroniky či zatěžování vlepováním fotek a článků z novin.¹⁸⁴ Rejstřík či obsah zde naprosto chybí, dohledávání informací je tedy značně komplikované.

4.3.3. Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem 1936-1937, 1946-1951

Tento díl měl na starost kronikář František Puš, který nastoupil po výše zmíněném Bedřichu Söllnerovi a začal vést kroniku podle pravidel vyplývajících ze zákona a metodických pomůcek, které byly v té době aktuální.¹⁸⁵ V této činnosti byl po druhé světové válce nahrazen kronikářem Jaromírem Jakoubkem, jež byl zvolen na konci roku 1945.¹⁸⁶

¹⁸¹ Tamtéž, s. 72.

¹⁸² Tamtéž, s. 86 - 87.

¹⁸³ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. 251, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.

¹⁸⁴ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. 327, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.

¹⁸⁵ Primárně se to týkalo vládního nařízení č. 169/1932 Sb. o pamětních knihách obecních.

¹⁸⁶ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, s. 27, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem III.

Kniha obsahuje celkem 345 stran, přičemž prvních padesát se týká historie, načež začíná číslování od začátku klasickým zápisem. Rejstřík se nachází na stranách 281 až 294, poté následuje obsah pro lepší orientaci. Celá je pak psaná ručně a uložena ve stejném archivu, pod označením kniha č. 3. Na své kožené vazbě má vyveden znak města.¹⁸⁷

Prvních padesát stran tohoto dílu obsahuje předmluva, ve které se, na rozdíl od předchozích dílů, dozvídáme zjednodušeně o historii města Dvora Králové nad Labem od nejstarších dob, kde zmiňuje i kmen Bójů, žijících na tomto území, po rok 1936. Kronikář se při tvorbě této předmluvy odkazuje na všeobecně uznávané zdroje a autory,¹⁸⁸ věnující se historiografii.

Po této historické předmluvě začíná samotná kronika, jejíž číslování začíná od začátku a nedbá na sepsanou předmluvu. Prvním zápisem se kronika jasně distancuje od svých předešlých špatně vedených dílů. Od druhé strany již pokračují klasické zápisy, obzvláště zajímavým se pro rok 1936 jeví záznam o průměrných cenách potravin, paliva a svítilen¹⁸⁹ na šesté straně.

Tento svazek obsahuje mezeru mezi lety 1938 až 1945, neboť během okupace českého státu byla kronika na příkaz německých okupačních orgánů stejně jako mnohé jiné odvezena do Prahy, odkud byla vrácena až v roce 1945. Záznamy z těchto let pak měli být sestaveny zpětně v samostatném díle odděleny z této knihy.¹⁹⁰

Z tohoto důvodu máme jako dalším záznamovým rok 1946, kde se hned na začátku dozvídáme o ustavení nového kronikáře v obci, jímž se stal Jaroslav Jakoubek. Postupně se v zápisech projevuje narůstající vliv komunistické strany jak v Československu, tak i v samotném městě. Nalezneme zde údaje o dvouletkách, pětiletkách, komunistických svátcích jako například 25. výročí smrti V. I. Lenina, jehož oslava v Hankově domě se konala 20. ledna 1949.¹⁹¹ Velký důraz je zde věnován i lidovému hlasování za uzavření paktu míru¹⁹² z roku 1951. Tohoto hlasování se podle tehdejších úřadů zúčastnilo 98% obyvatel nad 15 let a z nich 99% souhlasilo.¹⁹³

¹⁸⁷ Uprostřed červeného pole stojí stříbrná hradební zeď s dvěma věžemi zakončená cimbuřím. Ve zdi je otevřená zlatá brána. Každá věž má jedno čtvercové okno a mezi věžemi stojí český lev.

¹⁸⁸ Mezi autory z jejichž prací kronikář čerpal, patří mimo jiné Václav Hájek z Libočan, František Martin Pelcl, či František Palacký.

¹⁸⁹ Mezi zde uvedené suroviny k svícení patří Petrolej, plyn, elektřina.

¹⁹⁰ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, s. 26, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem III.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 119.

¹⁹² Týkalo se vyzbrojování západního Německa americkými imperialisty, odsouzení této situace a kritiku západních velmocí.

¹⁹³ Tamtéž, s. 217.

Tento třetí díl se vyznačuje svým popisem postupného nástupu komunismu v Československé republice, kde leží jeho značná hodnota pro další generace. Výrazný je i rozdíl kvality zápisu mezi kronikáři Pušem, jež byl profesorem, a advokátem Jaroslavem Jakoubkem. Záznamy Františka Puše jsou přehledné, spisovné a krasopisně napsané zjevně kvalitním inkoustem, přičemž jejich vypovídací hodnota je jasně výstižná. Jeho nástupce však neoplýval stejnými kvalitami. Některými nešvary byly mimo jiné i zabíhání do nedůležitých detailů, používání ne tak kvalitního inkoustu či značné zpolitizování kroniky.

4.3.4. Kronika města Dvora Králové nad Labem 1938-1945

Kronika zaznamenávající události za druhé světové války byla vytvořena Jaroslavem Jakoubkem, konkrétně popisuje roky 1938 až 1945. Práce na tomto díle byly zahájeny až po válce a dokončena byla dnem 22. prosince 1953.

Svazek má jednoduchou koženou vazbu se zpevněnými rohy a zlatým nápisem označujícím město a časové rozpětí v podobě „1938 – 45“. Zápisy jsou vedeny od strany 3 po 347, kde byl umístěn závěr, následuje přehledný obsah.

Vytvoření oddělené kroniky pro tato léta bylo nutné z několika důvodů, hlavním z nich časová náročnost, neboť bylo potřeba nastudovat a nasbírat potřebné materiály pro její tvorbu, zároveň však pokračovat v soustavném zápisu. Předešlý kronikář František Puš nevládnul žádné poznámky k případným zápisům, neboť byl pod neustálým dozorem okupační správy, proto bylo nutné, aby nový kronikář prostudoval obecní zápisy, jednací protokoly, královedvorské noviny, či spisy. Jakoubek sám v úvodu poukazuje na tento problém a omlouvá případné chyby a nedostatky.¹⁹⁴

Zápis začíná schůzemi městské rady během ledna a února 1938, kde se mimo jiné projevuje i zvyšující se obava z nacistického Německa.¹⁹⁵ Nadmíru cenný je popis jednoty obyvatel a příprav na nevyhnutelný konflikt, kdy například jednota Československé legionářské obce pořádala přednášky o branné výchově, lidé mohli zkoušet plynové masky v plynové komoře zřízené na náměstí republiky, či zatemňovací cvičení.¹⁹⁶ Událostem po mnichovské dohodě bylo věnováno mnoho místa v kronice a mapa věnující se záboru okolních vesnic nám může ukázat, jak vážnou se stala situace pro Dvůr Králové nad Labem, neboť bylo město ze třech stran obklíčeno a jediná volná cesta do vnitrozemí vedla

¹⁹⁴ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 435, s. 1 - 2, Kronika města Dvora Králové nad Labem za léta 1938 - 1945.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 3 - 4.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 18 - 22.

na západ.¹⁹⁷ Okupace od 15. března 1939 jen zakončila předešlou situaci. Na následujících stránkách se dozvídáme, jak situaci ve městě během okupace, tak i události, které ovlivnili celý protektorát Čechy a Moravu. Po atentátu na říšského protektora Heydricha, kronikář zaznamenal obyvatele popravené a vězněné v reakci na tuto operaci, mezi nimi i bývalý starosta Bílina.¹⁹⁸ V těchto těžkých časech obyvatelé často navštěvovali divadlo, jak je zjevné ze značně dlouhého výčtu divadelních her a představení, jež letopisec Jakoubek zaznamenal.¹⁹⁹ Zápis za rok 1945 byl věnován z velké části osvobození Dvora Králové a padlým občanům, kteří se postavili na odpor německé armádě, dále pak informacím o událostech následujících.

Kronika neobsahuje téměř žádné statistické údaje, což značně snižuje její vypovídací hodnotu, zároveň neobsahuje žádné doplňující přílohy, či kresby a jedná se tedy čistě o záznam událostí, jedinou výjimkou je výše zmíněná mapa záboru po mnichovské dohodě. Vzhledem k situaci však kronikář odvedl záslužnou a složitou práci, při které musel nashromáždit velké množství informací a zdrojů.

4.3.5. Kronika města Dvora Králové nad Labem 1952-1959

Obecní kronika z let 1952 až 1959 má 596 stran, ke kterým patří také 27 listů přílohy ve formě indexu kronikářských zápisků, výtisk novin „Zpravodaj TIBA“ a proslov Josefa Škopa při odhalení pomníku obětem II. světové války. Jejím autorem i ilustrátorem, byl městský kronikář Jaroslav Jakoubek. Kronika vlastní šedou látkovou vazbu s rudým nápisem „obecní kronika“, jež je doplněn černě malovaným panoramatem a kyticí.

Zápisy začínají oslavou čtvrtého roku Gottwaldovy pětiletky s vyzdvihováním významu a účelnosti plánovaného hospodářství. Na desáté straně se dozvídáme o mírové manifestaci ze dne 28. března, která se konala na Masarykově náměstí. Na tomto shromáždění byla v projevu kritizována válečná situace v Koreji, kde se Američané měli dopouštět shazování brouků infikovaných bakteriemi na pozice severokorejské armády a státu.²⁰⁰ Jakoubek následně pokračoval záznamy obecních událostí, socialistických svátků, ekonomickými úspěchy města a firem, z nichž vynikala textilní firma TIBA, či plněním

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 63.

¹⁹⁸ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 435, s. 189 - 193, Kronika města Dvora Králové nad Labem za léta 1938 - 1945.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 234 - 239.

²⁰⁰ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 436, s. 9 - 11, Kronika města Dvora Králové nad Labem.

pětiletého plánu.²⁰¹ Na začátky ročních zápisů vkládal kronikář novoroční projevy prezidentů republiky.²⁰² Reakce občanů na smrt prezidenta Gottwalda a volba nového představitele Československého státu byla zaznamenána ve všech detailech.²⁰³ Stejný důraz byl kladen na záznam událostí okolo měnové reformy.²⁰⁴ Jediné statistické údaje vyskytující se zde, se týkají změn počtu obyvatel, rozpočtu města, přičemž hlavní údaje spadající do této kategorie patřili plnění plánů a jejich procentuálním překročením či nedosažením. Kronikář považoval za důležité zaznamenat spuštění první atomové elektrárny v SSSR, což mělo spornou hodnotu z pohledu významu pro město.²⁰⁵ Zajímavým obohacením je báseň Františka Halase „Pod Zvičinou“, jež vznikla během okupace za druhé světové války, při jeho pobytu ve Dvoře Králové nad Labem. Tato báseň je doplněna verši kronikáře Jakoubka, které pojmenoval „Zvičina“.²⁰⁶ Při okresní přehlídce kronik pořádané 16.-20. října 1956 byl první cenou odměněn za kvalitu kroniky Jaroslav Jakoubek.²⁰⁷ Zmíněni jsou zde i občané Richard Rotter a Vincenc Metelka, zatčeni jako nepřátelé státu v únoru 1958, a o jejichž dalším osudu bylo jen prohlášeno, že byli potrestáni.²⁰⁸ K záznamu o odhalení pomníku obětem druhé světové války ze dne 9. května 1959 byl do kroniky vložen, jako příloha, proslov Josefa Prokopa, předsedy ONV.²⁰⁹

Kvalita záznamů Jaroslava Jakoubka je přímo úměrná době vzniku, vyskytuje se zde velké množství záznamů ze schůzí, úspěchů plánovací politiky, událostí v celém státu, či agitační útoky vůči západním mocnostem. Hlavní náplní zde je politika a agitace, naopak se do ústraní dostává společenský a soukromý život obyvatel, čímž vypovídací hodnota kroniky velmi trpí. Velkým problémem je i místy hovorová čeština a absence veškerých grafických prvků, čímž trpí estetická stránka kroniky.

4.3.6. Kronika města Dvora Králové nad Labem 1960-1982

V pořadí šestá kniha kroniky města Dvora Králové nad Labem má 583 stran, které však nejsou nijak označené, zároveň chybí jakýkoli obsah, či index, který by napomohl

²⁰¹ Tamtéž, s. 93.

²⁰² Během Jakoubkova vedení kroniky se jednalo o komunistické prezidenty Klementa Gottwalda a Antonína Zápotockého, jejichž proslovy byly zvětšeny jako úvod ke každému roku.

²⁰³ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 436, s. 102 - 105, Kronika města Dvora Králové nad Labem.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 120-127.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 218-219.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 313-315.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 361.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 461.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 544.

snadnější orientaci v zápisech. V archivním fondu města Dvora Králové nad Labem je označena pod inventárním číslem 437. Kniha je vázána v pevné světle hnědé kožené vazbě s prostým tmavým nápisem „kronika města Dvora Králové n. L.“, jenž je doplněn malým znakem města ve štítu vyvedeným stejnou barvou jako nápis. Bohužel chybí informace o kronikářích, kteří tuto knihu vedly až do roku 1975. Je však zřejmé ze stylu zápisů a zaměření obsahu, že se jednalo minimálně o dvě osoby, kdy moment předělu byl rok 1965, jak bude ještě dále zmíněno.

Zápis roku 1960 byl zahájen oslavou nové socialistické ústavy, která byla schválena v červnu téhož roku. Stejně jako v předešlém svazku i zde je velké množství zápisů zaměřeno na úspěchy komunismu v Československé republice a Sovětském svazu, kdy jsou západní mocnosti označovány za zdroj veškerých problémů. Statistických údajů se zde vyskytuje nemnoho a představují spíše zaokrouhlené hodnoty. Kulturní události mají povětšinou formu výčtu divadelních her, koncertů, případně muzejních výstav, přičemž větší důraz je kladen na sport. V této kronice se dozvídáme i o smrti dvou předešlých kronikářů a to Bedřicha Söllnera a Jaroslava Jakoubka.²¹⁰

Velkou změnou ve kvalitě jsou zápisy od roku 1965, kdy byl značně omezen agitační prvek, stejně jako množství odkazů na světové události a zaměření kroniky bylo obráceno zpět k událostem a životu ve městě. Od tohoto roku byly také záznamy tvořeny s jasnou posloupností, kdy začátek tvořily činnosti městského národního výboru a společenských organizací na což navazovala bytová výstavba, finanční hospodaření, obchod a zásobování, školství a kultura, tělovýchova a sport, zdravotní péče, národní podniky a v neposlední řadě různé další události roku spolu s výročími. Za zmínku stojí detailní a poutavá kapitola věnující se 21. srpnu 1968 a dnům následujícím tomuto datu, kdy do republiky vstoupila vojska varšavské smlouvy. Zápis roku 1972 obsahuje mimo jiné i informaci o vraždě, která se udála v 25. Dubna v hostinci „Na Slovanech“, kde byl 5x trestaným recidivistou Jiřím Dědkem z České Skalice zastřelen příslušník veřejné bezpečnosti strážmistr Miroslav Piskora.²¹¹ Zde byla také zaznamenána historie Zoo a safari Dvora Králové od vzniku po moment vzniku zápisu.

Od roku 1975 tvořil kronikářské zápisy Viktor Schön, v nich se detailněji věnoval svátkům, slavnostem, rozvoji města a stížnostem občanů, například v roce 1978 zaznamenal vyřízení 41 stížností, které se týkaly hlavně zásobování obyvatelstva pitnou vodou, obchodní

²¹⁰ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem. kn. č. 437, bez stránkování, Kronika města Dvora Králové nad Labem.

²¹¹ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem. kn. č. 437, bez stránkování, Kronika města Dvora Králové nad Labem.

sítě a komunikací. Tento kronikář měl podobný styl psaní jako jeho předchůdce, avšak rozepisoval situace a informace do většího detailu.

Prvních pět let této kroniky se věnuje, spíše než událostem oblasti Dvora Králové, úspěchům komunismu ve světě a našem státu, až s výměnou kronikáře v roce 1965 začíná tato kniha plnit svou důležitou úlohu. Značně zajímavým se jeví popis událostí roku 1968. Značný problém v přehlednosti zápisů tvoří absence obsahu a hlavně neexistence číslování stran.

4.3.7. Kronika města Dvora Králové nad Labem 1982-1990

Tato pamětní kniha má podobu nesvázaných, do šanonů založených strojopisů, rozdělených podle roků. Mezi lety 1982 až 1988 tvořil roční zápisy Viktor Schön, jehož v této činnosti na další dva roky vystřídal Vladimír Jiříčka. Listy strojopisu mají formát A4 tenkého papíru, jenž se nehodí pro dlouhodobé uchovávání dokumentů.

Viktor Schön pokračoval ve stejném stylu ročních zápisů, jako u předešlé knihy, tudíž použil rozdělení na kapitoly. První z nich vždy byla stav obce, kde se věnoval převážně demografickým informacím, dále kapitola politický, hospodářský a společenský život, zde se zaměřoval na poměry ve městě, firmy, školy, budování a události obecního charakteru. Ve třetím oddíle, jenž nazval „Organizace Národní fronty ve Dvoře Králové n. L.“, zaznamenával svazy a výbory jako například Městský výbor SVAZARMU, Svaz protifašistických bojovníků, či Městský výbor Čs. Červeného kříže. Jako poslední kapitola sloužily kulturně osvětové instituce města, přičemž záznam zakončil vždy souhrnem počasí za poslední rok.

V roce 1986 bylo v kapitole věnující se ekonomice města zvěčněno obdržení titulu „Vzorné město sedmé pětiletky“, neboť Dvůr Králové vykázal značné úspěchy v plnění závazku pětiletky.²¹² V následujícím roce kronikář popisoval kritickou ekologickou situaci řeky Labe, do něhož byly nečistoty vypouštěny bez čištění, na což město muselo reagovat výstavbou čističky odpadních vod.²¹³

Vladimír Jiříčka si vzal příklad ze svého předchůdce a pokračoval ve stejné koncepci ročních zápisů rozdělených podle stejných kapitol. Úvod svého ročního záznamu věnoval

²¹² SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem. kn. č. 438, s. 5, Kronika města Dvora Králové nad Labem, rok 1986.

²¹³ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem. kn. č. 438, s. 5, Kronika města Dvora Králové nad Labem, rok 1987.

vyličení atmosféry ve městě na počátku událostí listopadu 1989, tedy sametové revoluce.²¹⁴ Důkladněji se kronikář situaci věnuje například událostmi na gymnáziu,²¹⁵ či v závěru.²¹⁶

Od roku 1990 se mění podoba kroniky, neboť se kronikář Jiříčka rozhodl přiblížit kroniku lidem a udělat ji čtivější, z toho důvodu také ubral na objemu zápisu. Na začátku přibližuje úlevu, nadšení ze svobody, svobodné názory, ale i postupný úbytek nadšení a optimismu se stoupajícími cenami a hrozbou nezaměstnanosti mezi obyvateli.²¹⁷ Svobodným volbám do zastupitelských orgánů a pozdějším komunálním volbám věnoval obzvláště pozornost.²¹⁸ Na druhou stranu naprosto vynechal informace o továrnách s odkázaním na podnikové archivy a noviny.

Tato kronika s volnými listy za roky 1982-1990 má největší hodnotu v popisu událostí přelomových let, kdy získala republika a její občané znovu svobodu. Velká hrozba existence této části kroniky stojí v nesvázané formě podoby, kdy je možná ztráta či záměna listu, kvalita použitého papíru taktéž nezaručuje dlouhodobé uchování.

4.3.8. Kronika města Dvora Králové nad Labem 1991 – 1999

Mezi lety 1991 až 1993 měla kroniku na starost Rita Turečková. Její roční zápisy byly pojaty velmi stručně a jako takové nezabíhají do detailů. Hlavní informace se týkají událostí spjatých s městským úřadem, školami, zdravotnictvím, kulturou a sportem, přičemž roční zápis nepřekračuje v žádném roce čtyři strany. Statistické údaje jsou zde omezovány na sčítání obyvatel²¹⁹, domů a bytů, případně výsledky voleb 1992.²²⁰

V roce 1995 přijala funkci městské kronikářky Hana Orálková, jež následně při tvoření zápisu probíhajícího roku sestavila záznam roku minulého, tedy roku 1994. Tato zpětně vytvořená kronika roku 1994 má 39 stran a vyznačuje se oproti svému předchůdci propracovaným, podrobným výpisem událostí s následným detailním rozbohem. Dozvídáme se tak mnoho informací o stavu města Dvora Králové nad Labem, jeho obyvatel a mnoha spolků a institucí, jež byly jinak z ostatních ročních zápisů devadesátých let dvacátého století

²¹⁴ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem. kn. č. 438, s. 1, Kronika města Dvora Králové nad Labem, rok 1989.

²¹⁵ Tamtéž, s. 23 - 24.

²¹⁶ Tamtéž, s. 28.

²¹⁷ SOkA Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem. kn. č. 438, s. 1-2, Kronika města Dvora Králové nad Labem, rok 1990.

²¹⁸ Tamtéž, s. 3 – 5; 7 - 8.

²¹⁹ Kroniky města - rok 1991. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167733.pdf>.

²²⁰ Kroniky města - rok 1992. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167734.pdf>.

vypuštěny, má tedy nezměrnou hodnotu pro další generace. Zápis za rok 1995 měl pak mnohem stručnější podobu na svých devíti stranách. V tomto roce město získalo z rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny vlastní prapor, jenž je tu detailně popsán, stejně jako událost udělení.²²¹

Pavel Tschiedel, jež vedl kroniku v letech 1996 až 1999, začal rok 1996 svým stručným životopisem.²²² V prvním roce své funkce také podal detailní výpis rozpočtu města, doplněný výsledkem parlamentních a senátních voleb.²²³ Jeho roční zápisy však svým strohým, informativním způsobem dávali poznat inspiraci jeho předchůdkyni Ritou Turečkovou. Záznamy rozdělil do kapitol městský úřad, průběh roku, hospodářský život, výstavba, průmysl, zdravotnictví a kultura. Poslední rok jeho kronikářské činnosti tvořil zápis na jedinou stranu obsahující informace městského úřadu a dva krátké odstavce o průběhu roku.²²⁴ Dostáváme tak pouze nejnútnejší, základní informace o dění ve městě, bez jakýchkoli přiložených materiálů.

4.3.9. Kronika města Dvora Králové nad Labem 2000 – 2016

Pavel Janoušek, který byl k datu 17. ledna 2000 vybrán výběrovou komisí na místo kronikáře,²²⁵ přistoupil k této záslužné činnosti velmi zodpovědně a po dlouhých letech pod jeho vedením začaly vznikat obsáhlé detailní zápisy, které se odkazovaly svou kvalitou, množstvím příloh, ať už fotek, videokazet a dalších, na kroniky před Druhou světovou válkou, které byly bohatě obohacovány o podobné materiály.

Svazky od roku 2000 poukazují na obnovený zájem města o kvalitní vedení městské kroniky. Každý svazek tvoří jeden rok a má podobu knihy. Vzhledem k objemu informací ročního zápisu byla každá kniha opatřena obsahem, přičemž jsou obsah i záznamy od roku 2001 děleny ještě na měsíce. Mezi lety 2000 – 2007, kdy kroniku vedl Pavel Janoušek, se obsáhlost ročních zápisů pohybovala mezi 169 – 418 stranami, což jasně poukazuje na větší hloubku a detail záznamů.

²²¹ Kroniky města - rok 1995. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019], s. 3. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167737.pdf>.

²²² Kroniky města - rok 1996. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167738.pdf>.

²²³ Kroniky města - rok 1996. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 4. 2019], s. 1-5. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167738.pdf>.

²²⁴ Kroniky města - rok 1999. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 24. 4. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167741.pdf>.

²²⁵ Kroniky města - rok 2000. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 5. 2019], s. 1. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167687.pdf>.

V prvním svazku, který Pavel Janoušek vytvořil, jsou uvedeny informace opomenuté předchozími kronikáři, například výkopové práce při zavádění optického kabelu o dva roky dříve, stavba a fungování domova důchodců,²²⁶ dětského domova,²²⁷ či zaměstnanost ve městě.²²⁸ Zároveň kronikář přidal mnohé informace z okolí města o poutních místech²²⁹ a historii lázni u studny mariánské, jež se nacházela pod kopcem Zvičinou.²³⁰ V dalších letech se již mohl plně soustředit na aktuální události. V jeho záznamech můžeme najít většinu spolků a jejich historii, význačné události města, nálady obyvatelstva a jejich reakce na světové události, mnohé statistické údaje, rozpočty, výstavy, informace o rozvoji zoo, atd. Zajímavé je i množství příloh, kde jsou video-rozhovory s význačnými osobnostmi města, mapy, vlastivědná čtení, dopisy, pamětní listy a další. Každý svazek byl pak zakončen rozloučením s rokem a jeho zhodnocením.

Na městské kronice tohoto období se kladně projevil vztah kronikáře k městu a okolí, jeho sečtělost a zájem o historii, avšak velkým faktorem musela být také jeho časová nevytíženost z důvodu odchodu do důchodu, tím pádem mohl věnovat tvorbě záznamů a letopisecké činnosti potřebné množství času. Janouškovy zápisy tvoří vskutku detailní a přesný popis života ve městě, který zároveň není vyčerpávajícím výčtem, ale čtivým dokladem doby.

Od roku 2008 do 2016 ve funkci kronikáře působil Václav Bartoška, jenž kvalitou i stylem navázal na svého předchůdce. Jakožto příznivce a tvůrce dokumentárních fotografií obohatil kroniku mnoha fotografiemi, které sám vytvořil a jež doplnil doprovodnými texty. Každý měsíc také začínal ilustrací od žáků základní umělecké školy, výtvarného kroužku Hankova domu, či umělců žijících ve městě.

Kronikář Bartoška sestavoval do zápisů i obrazovou kroniku, tvořenou fotkami, které zachycovaly město v jeho každodennosti, přičemž tyto kapitoly se objevovaly v kronice od roku 2009 pro každý měsíc. Od tohoto roku také začal pro každý měsíc tvořit pevnou formu zápisu, kdy prvním záznamem byly celostátní události, následovaly městské události, kultura, školy, sport, zájmová činnost, zajímavosti a na konec připojil obrazovou kroniku.

²²⁶ Kroniky města - rok 2000. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 5. 2019], s. 36. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167688.pdf>.

²²⁷ Tamtéž, s. 40.

²²⁸ Kroniky města - rok 2000. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 5. 2019], s. 6-7. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167687.pdf>.

²²⁹ Tamtéž, s. 10-12.

²³⁰ Tamtéž, s. 13-15.

Rozsah ročního zápisu se u tohoto kronikáře pohyboval mezi 225 až 331 stranami, kdy nejdelší byl rok 2009.²³¹

Rok 2008 se stal význačným hlavně koncem éry textilní výroby ve městě zavřením závodu TIBA Zálabí, jenž byl posledním takovýmto závodem ve městě.²³² Tato situace byla způsobena pokračováním celosvětové ekonomické krize, která se v roce 2009 podepsala na zvýšení nezaměstnanosti ve Městě Dvoře Králové na 9%.²³³ Mezi lety 2008 až 2011 připojoval kronikář na konec měsíce prosince i zhodnocení uběhlého roku s nejdůležitějšími událostmi, které se udály ve městě.²³⁴ Detailní popis si získal několikaletý spor mezi městem a firmou starající se o čištění odpadních vod, který vyústil v uzavření čističky, dokud nebude situace řešena, tím pádem byla odpadní voda z kanalizace vypouštěna po tři dny přímo do řeky Labe.²³⁵ Příležitostně je záznam doplněn rozhovorem, či přepisem rozhovoru z novin, jako v případě článku s ředitelem Zoo Dvůr Králové a. s. Přemyslem Rabasem z Krkonošského deníku.²³⁶ Václav Bartoška vložil do kroniky také mnoho statistických údajů, mimo městské rozpočty²³⁷, výsledky prezidentských²³⁸ i jiných voleb²³⁹, stavy nezaměstnanosti, cen pohonných hmot,²⁴⁰ také vždy na závěr doplnil informace o počtu obyvatel.

Za činnosti Václava Bartošky, kronika dosáhla vysoké estetické úrovně, to zejména velkým množstvím fotografického materiálu a maleb. Zároveň je zjevná jeho inspirace svým předchůdcem, neboť po něm přebírá jak vzhled, tak i styl psaní a tak bez výrazné změny v kvalitě navazuje na předchozí svazky kroniky. Svazky za roky 2000 – 2016 opět dosáhly potřebné kvality, aby se k nim dalo přistupovat jako k plnohodnotným kronikám. Město se

²³¹ Kroniky města - rok 2009. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 5. 2019], s. 327. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167768.pdf>.

²³² Kroniky města - rok 2008. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 70. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167747.pdf>.

²³³ Kroniky města - rok 2009. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 291. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167767.pdf>.

²³⁴ Kroniky města - rok 2011. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 243. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167795.pdf>.

²³⁵ Kroniky města - rok 2012. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 22-25. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/185886.pdf>.

²³⁶ Kroniky města - rok 2016. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 14-17. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/367897.pdf>.

²³⁷ Kroniky města - rok 2015. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 3. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/292658.pdf>.

²³⁸ Kroniky města - rok 2013. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 5. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/207688.pdf>.

²³⁹ Kroniky města - rok 2014. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 192-194. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/267423.pdf>.

²⁴⁰ Kroniky města - rok 2010. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 3. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167772.pdf>.

zároveň snaží co nejvíce zpřístupnit tyto svazky, proto jsou zpřístupněny v městském muzeu, městské knihovně Slavoj a na stránkách města.²⁴¹

²⁴¹ Kroniky města. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019], s. 3. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/>.

4.4. Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem

Pro komparaci jsem vybral tři svazky kroniky obecné školy II. obvodu, jež ve výsledku pokrývají roky 1889-1940. Tato škola funguje doposud, jméno se však změnilo na Základní školu 5. května a nachází se v ulici 28. října. Kronika je uložena v SOkA Trutnov, byla však zpřístupněna, podobně jako například Söllnerovy knihy kroniky města Dvora Králové, na stránkách E-badatelný zmíněného archivu.²⁴²

4.4.1. Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1889-1910

První svazek kroniky vlastní tvrdé papírové desky a je nadepsán jako „Kronika obecné školy II. obvodu v Králové Dvoře“ v rohu nadpisu doplněné o malou poznámku „Díl I.“ Kniha obsahuje 192 popsaných stran, nemá však obsah a orientace v textu je řešena poznámkami na okraji stránek.

První kapitola je věnovaná školnímu roku 1889-1890, zde se dozvíme o důvodu založení školy, průběhu výstavby a omezených začátcích výuky. Hlavní příčinou nutnosti otevření další školy ve městě bylo velké množství nových žáků, které již existující instituce nebyly schopné pojmout. Dalším důvodem byla zmíněna snaha o neodcizení česky mluvících dětí z přilehlých obcí, jež byly do té doby nuceny chodit do německých škol.²⁴³ Škola tak byla 6. října 1889 vysvěcena a od dalšího dne se začalo vyučovat.²⁴⁴ Zmíněni jsou zde také různí sponzoři školy.²⁴⁵ Od školního roku 1890 – 1891 byla zavedena konzistentní kvalita zápisů a zaznamenávaly se i statistické údaje jako například počet přihlášených žáků.²⁴⁶ Hlavními informacemi, které se dále často zaznamenávaly, byly výjimečné události školního roku, jako ocenění žáků, návštěvy školních inspektorů, návštěvy tříd u zpovědi,²⁴⁷ soupis dobrodinců školy, výstavy atd. Každý školní rok byl na konci zápisu opatřen zhodnocením a podpisem kronikáře. Na konci školního roku 1907 – 1908 odešel do výslužby řídicí učitel Karel Macháček, jež zároveň vedl kroniku od začátku školy až do tohoto roku, přičemž jeho nástupcem se stal Jan Tysovský.²⁴⁸ Od strany 127 je sestavena podrobná statistika žáků,

²⁴² E-badatelná Trutnov. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 12. 04. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadateln/>.

²⁴³ SOkA Trutnov, Základní škola 5. Května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, s. 1-2, Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1889-1910.

²⁴⁴ Tamtéž, s. 2-5.

²⁴⁵ Tamtéž, s. 6-7.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 10.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 25.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 112-113.

následovaná seznamem kantorů s jejich vzděláním a dobou působnosti s případnými poznámkami. Poslední zápisy v kronice tvoří od strany 177 stručné životopisy učitelů školy začínající výše zmíněným Karlem Macháčkem.

4.4.2. Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1910-1932

Tato kniha kroniky má tvrdé textilní desky tmavší červené barvy s jednoduchým nápisem „Pamětní kniha“, jež je vyveden zlatým písmem. Tento svazek obsahuje 169 popsaných stran, přičemž nemá vypracovaný obsah, pouze poznámky po straně zápisů, jako v případě minulého svazku.

Prvním záznamem se kronikář věnuje nástinu vývoje školství ve městě Dvoře Králové nad Labem od školní reformy Marie Terezie, a posléze historii školy samotné, jež obsahovala převážně kantorské změny a počty zapsaných žáků.²⁴⁹ Zajímavé v této kapitole je použití římských čísel pro číslování stran a ponechání volných listů před zápisem školních roků, na něž se zjevně postupně dopisovala historie školy.

Zápis školního roku začíná změnami ve sboru, kdy byla přijata nová kantorka, poté následuje roztrídění žáků.²⁵⁰ Povaha záznamů je velice podobná předešlému svazku. Pravidelně se zde také objevují oslavy státní úrovně, jako například narozeniny panovníka, či význačné svátky. Stejně tak je zaznamenán i atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a následné vyhlášení války, jež je doplněno přílohou v podobě manifestu „Mým národům!“ císaře Františka Josefa.²⁵¹ Na dalších stránkách jsou mimo jiné zaznamenány útrapy, které přinášela válečná léta jak žákům, tak učitelům a jejich snahy o snížení dopadu situace na výuku. Detailně je zde zaznamenán zrod republiky a školní slavnost s připomenutím Bílé Hory.²⁵² Po Janu Tysovském vedl kroniku mezi lety 1919 až 1923 Alois Růžička, jež zápisy omezil čistě na informace o chodu školy. Ve stejném duchu pokračoval i jeho nástupce Václav Suchánek. Až s rokem 1929, kdy kroniku převzal učitel pan Tobiášek, začaly zápisy obsahovat i doplňující informace o žactvu, kantorech a škole, doplněné i o několik fotografií ve formě přílohy.²⁵³ Od strany 139 kronikáři zaznamenávaly stručné životopisy kantorů.²⁵⁴

²⁴⁹ SOkA Trutnov, Základní škola 5. Května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, s. I-VIII, Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1910-1932.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 1.

²⁵¹ Tamtéž, s. 24-25.

²⁵² Tamtéž, s. 68-69.

²⁵³ Tamtéž, s. 161-132.

²⁵⁴ Tamtéž, s. 139-161.

4.4.3. Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1931-1940

Třetí kniha kroniky vlastní polokoženou vazbu se zesílenými rohy a nápisem „Pamětní kniha obecné školy II. obvodu ve Dvoře Králové n. L.“ Kronika neobsahuje žádné označení stran, tudíž orientace v zápisech je komplikovaná a zdlouhavá. Chybí taktéž poznámkový aparát po okrajích stránek, jak tomu bylo dopsud.

Každý školní rok byl zahájen zápisem roztřídění žáků a změnami v kantorském sboru. Dále se zde však nově objevovaly školní výlety, zdravotní stav žáků či rodičovská sdružení.²⁵⁵ Prostor byl opět dán i svátkům a jejich průběhu, jako v případě patnáctého výročí samostatnosti 28. října 1933. Vlepeno je zde několik málo fotografií a přiloženo například také pozvání na vánoční besídku z roku 1936.²⁵⁶ Po celou dobu vedl tuto kroniku řídicí učitel Václav Šulc. Tento svazek kroniky neobsahuje životopisy kantorů, statistické tabulky taktéž chybí a jako jediné statistické informace tedy máme soupis počtů žáků na škole a ve třídách.

4.4.4. Porovnání kroniky města s kronikou školní

Porovnáním těchto dvou kronik v jejich svazcích ze stejných let se dostáváme k závěru, že po technické stránce byly vedeny velice podobným způsobem. Avšak již z principu záměru vedení těchto kronik je jasné, že hlavní rozdíl bude v obsahu jejich záznamů, neboť školní kronika se zaměřuje na svůj vlastní menší svět, zatímco kronika obce pokrývá mnohem větší záběr společnosti. Obě kroniky se však vzájemně doplňují a mohou navzájem rozšiřovat informace o určité události, či potvrzovat skutečnost, jako na sobě nezávislé zdroje. Je zřejmé, že školní kroniku vedli vždy vzdělaní lidé, přičemž používali obecně platnou metodiku při tvorbě kronik, neboť podobnost formy zápisů s městskou kronikou je značná.

²⁵⁵ SOkA Trutnov, Základní škola 5. Května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1931-1940.

²⁵⁶ SOkA Trutnov, Základní škola 5. Května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, Kronika obecné školy II. obvodu Dvůr Králové nad Labem 1931-1940.

5. Závěr

Kronikářství bylo v Evropě rozšířené již od středověku, avšak u nás byl prvním legislativním krokem k zavedení určitých pravidel vedení až pokyn hraběte Chotka z roku 1835. Tento dekret položil základy dnešnímu kronikářství, přičemž velká část v něm zmíněných pouček se používá dodnes. Největším rozdílem se jeví doporučení o vedení kroniky okamžitě a kontinuálně, což se v pozdějších zákonech upravilo na tvorbu pomocných sešitů se zápisem do kroniky za delší časové období s kontrolou nadřízeného orgánu. To umožnilo vytvořit záznamy s emočním odstupem a nestranné, avšak také poplatné době a režimu v případě totalitních vlád. Stávající legislativa je obsažena v zákonu č. 132/2006 Sb. o kronikách obcí.

Město Dvůr Králové nad Labem bylo vždy centrem politickým, správním i společenským pro přilehlou oblast a už z tohoto důvodu byla kronika města od počátku obsáhlá. Přestože povinnost vedení kronik vyplývala již od pokynu Hraběte Chotka, skutečné založení Dvorské kroniky proběhlo mnohem později v druhé dekádě 20. století. Do dnešních dob se dochovalo ve Státním okresním archivu Trutnov 22 svazků kroniky v podobě knih a další v podobě nesvázaných strojopisů, přičemž pokrývají období od roku 1867 až 2016. Většina zápisů poskytuje komplexní pohled na život a fungování města napříč tímto obdobím. Jedinými výjimkami můžeme vidět totalitní éru, jejímž vlivem se do kroniky dostávaly nepodstatné, či značně zkreslené informace. Tento vliv se nejvíce projevil mezi lety 1960 až 1965. Dalším obdobím poznamenaným nižší kvalitou a objemem záznamů byla poslední dvě desetiletí dvacátého století, kde vyniká jen práce Vladimíra Jiříčky. To bylo zřejmě způsobeno častým střídáním kronikářů a nevalným zájmem města na vedení kroniky. Problematická je také hodnověrnost kroniky z období protektorátu, neboť byla dopisována až po válce v době narůstající moci komunistické strany.

Esteticky nejpozoruhodnější svazky vytvořili kronikáři Söllner, Janoušek a Bartoška. Söllner se věnoval detailním ilustracím a doplňujícím fotografiím ve svých dvou knihách a takřka po století na něj navázali další dva kronikáři. Jejich svazky byly obohaceny o kvalitní fotografie a je zde jasná inspirace Söllnerem.

Největší hodnotu pro další generace pak mají svazky obsahující roky, kdy došlo k velkým změnám ve společnosti. Zde vynikají popisy událostí jako zrození republiky, období protektorátu, vpád vojsk varšavské smlouvy či revoluční rok 1989. Důležité informace však najdeme v každém díle, od architektury, genealogie, každodenních událostí po různé statistiky.

Během existence kroniky se při jejím vedení vystříдалo mnoho letopisců, kteří převážně patřili k vzdělaným lidem, účastnícím se většiny událostí ve městě. Mezi nimi vynikali kvalitou zápisů především učitelé a historici, neboť dokázali zhodnotit důležitost informace, přičemž práce ostatních měla kopírující formu záznamu. Další kronikáři zastávali různá povolání, například právník, knihovnice, poštovní úředník či architekt. Největším problémem, co se letopisců kroniky města Dvora Králové týče, se stala neexistence záznamů, kdo vedl kroniku mezi lety 1960-74, muselo se však jednat minimálně o dvě osoby z pohledu na formu zápisu a písmo. Tyto informace nebyly obsaženy v kronice, museu, archivu, ani v záznamech města.

Při porovnání kroniky města a obecné školy z podobného období dojdeme k závěru, že pravidla vedení byla velice podobná, jediným větším rozdílem je zaměření kroniky. Školní kronika má však velice pravidelný vzhled a tak poskytuje u každého roku stejné základní informace, jež umožňují celistvější statistické údaje. Taktéž je možné použít školní kroniku jako kontrolní pramen, který umožňuje podpořit či vyvrátit informace obsažené v kronice města.

Kronika města Dvora Králové nad Labem poskytuje, až na pár detailů, komplexní a kontinuální pohled na století a půl existence města a jeho obyvatel, tudíž je neocenitelným zdrojem informací i poučení jak pro badatele tak i budoucí generace jako takové.

„Ti kdož neznají svou minulost, jsou odsouzeni jí opakovat.“

George Santayana

6. Zdroje

6.1.1. Prameny

- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem.
- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem II.
- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, Pamětní kniha města Dvora Králové nad Labem III.
- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 435, Kronika města Dvora Králové nad Labem za léta 1938 – 1945.
- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 436, Kronika města Dvora Králové nad Labem.
- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 437, Kronika města Dvora Králové nad Labem.
- Státní okresní archiv Trutnov, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 438, Kronika města Dvora Králové nad Labem (strojopisy).
- Státní okresní archiv Trutnov, Základní škola 5. května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 1, Školní kronika obecné školy II. obvodu ve Dvoře Králové nad Labem 1889 – 1910.
- Státní okresní archiv Trutnov, Základní škola 5. května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 2, Školní kronika obecné školy II. obvodu ve Dvoře Králové nad Labem 1910 – 1932.
- Státní okresní archiv Trutnov, Základní škola 5. května Dvůr Králové nad Labem, kn. č. 3, Školní kronika obecné školy II. obvodu ve Dvoře Králové nad Labem 1931 – 1940.

6.1.2. Literatura

- BARTOŇ, Jiří. *O kronikách obcí: praktická pomůcka pro kronikáře obcí*. 3. vyd., nově upr. Praha: Sekurkon, 2009. ISBN 978-80-86604-41-1.

- HROMÁDKA, Tomáš. *Kroniky obcí*. III. (upravené) vydání. Praha: NIPOS, 2014. ISBN 978-80-7068-280-7.
- KUTNAR, František - MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Česká historie. ISBN 978-80-7106-402-2.
- MAŤÁTKO, Jaroslav. *Historie města Dvora Králové nad Labem v sebranych písemnostech*. Dvůr Králové nad Labem: s. n, 2002.
- Pokyn Karla hraběte Chotka k vedení obecních a farních kronik v Čechách (1835). In *evue církevního práva – Church Law Review* 44, 2009, 3, s. 211-212.
- ROUBÍK, František. *Příručka vlastivědné práce*. 2. vyd. Praha: Společnost přátel starožitností, 1947. Knihovna Společnosti přátel starožitností.
- ŠOTNAROVÁ, Lidmila - KAŠUBOVÁ, Marie - GOŠOVÁ, Růžena. *Jak vést kroniku obcí a měst: metodika*. Brno: MC nakladatelství, 2006. ISBN 80-239-8795-X.
- TOMKOVÁ, Eva - JIŘIČKOVÁ, Alexandra. *Dvůr Králové nad Labem a okolí: historie a současnost ve fotografii*. Dvůr Králové nad Labem: Městské muzeum, 2005. ISBN 80-239-5776-7.
- TOŠNEROVÁ, Marie. *Kroniky českých měst z předbělohorského období: úvod do studia městského kronikářství v Čechách v letech 1526-1620*. Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2010. Studie o rukopisech. ISBN 978-80-86495-67-5.
- VITÁK, Antonín Konstantin. *Dějiny královského věnného města Dvora Králové nad Labem*. V Praze: Antonín Konstantin Viták, 1867.

6.1.3. Online zdroje

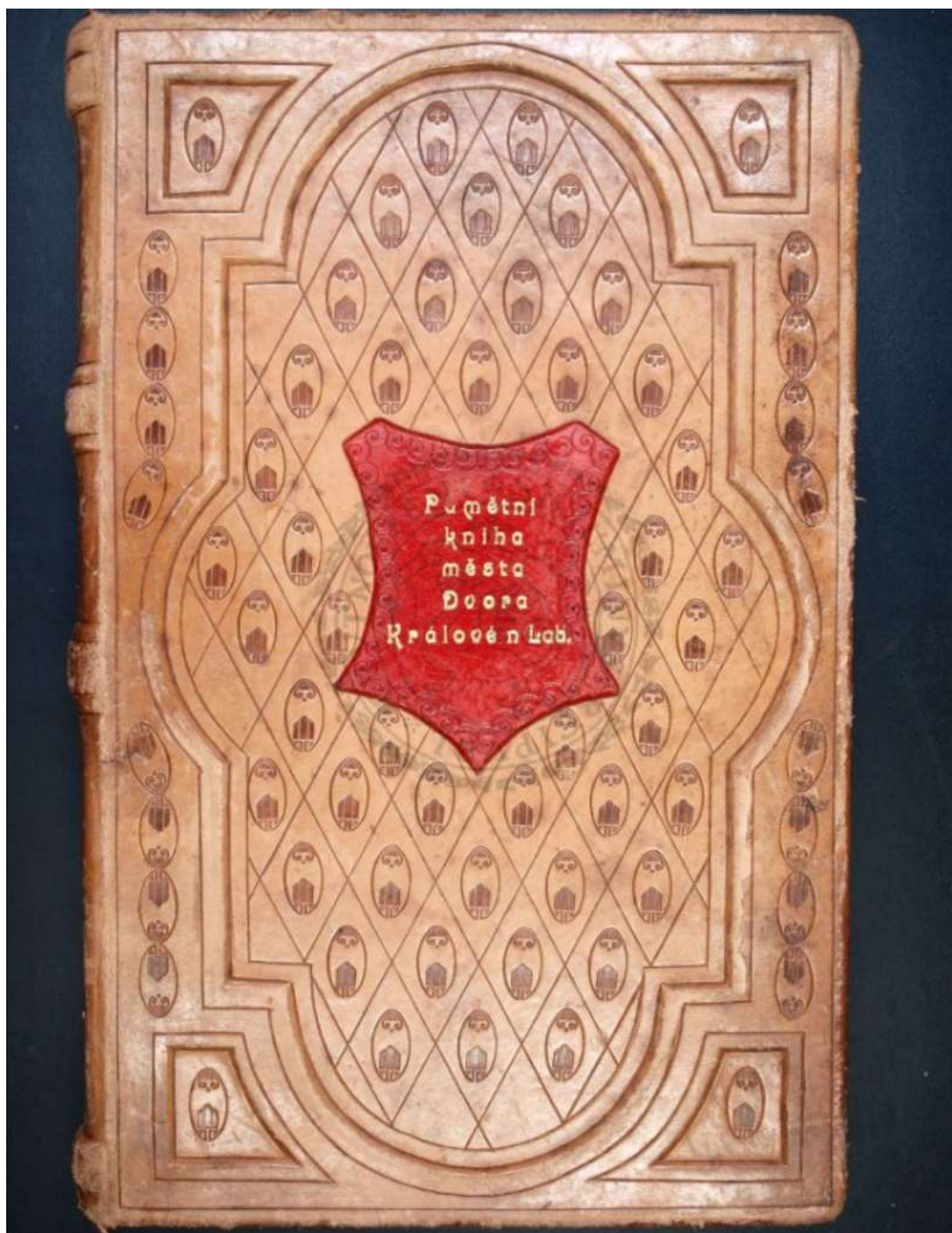
- Co je GDPR a jak bude aplikováno v Čechách. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů* [online]. [cit. 4. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/co-je-gdpr/>.
- E-badatelna Trutnov. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 12. 02. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadatelna/>.
- FUKSOVÁ, Jana. *Metodický návod. Žďár nad Sázavou*, 2011. [online], [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/sokazr/kroniky/navod.htm>.

- Historie města - Dvůr Králové nad Labem. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. Copyright © 2000 [cit. 6. 01. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta-1/>.
- Kroniky, památky, archivy, a jejich význam. *Místní Kultura: aktuální kulturní zpravodajství z domova* [online]. [cit. 3. 1. 2019].
Dostupné z: <http://www.mistnikultura.cz/kroniky-pamatky-archivy-a-jejich-vyznam>.
- Kroniky města. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/>.
- Kroniky města - rok 1991. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167733.pdf>.
- Kroniky města - rok 1992. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167734.pdf>.
- Kroniky města - rok 1995. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 4. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167737.pdf>.
- Kroniky města - rok 1996. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 4. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167738.pdf>.
- Kroniky města - rok 1999. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 24. 4. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/filemanager/files/167741.pdf>.
- Kroniky města - rok 2000. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 8. 5. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2000.html>.
- Kroniky města - rok 2008. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2008.html>.
- Kroniky města - rok 2009. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2009.html>.
- Kroniky města - rok 2011. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2011.html>.
- Kroniky města - rok 2012. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019].
Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2012.html>.

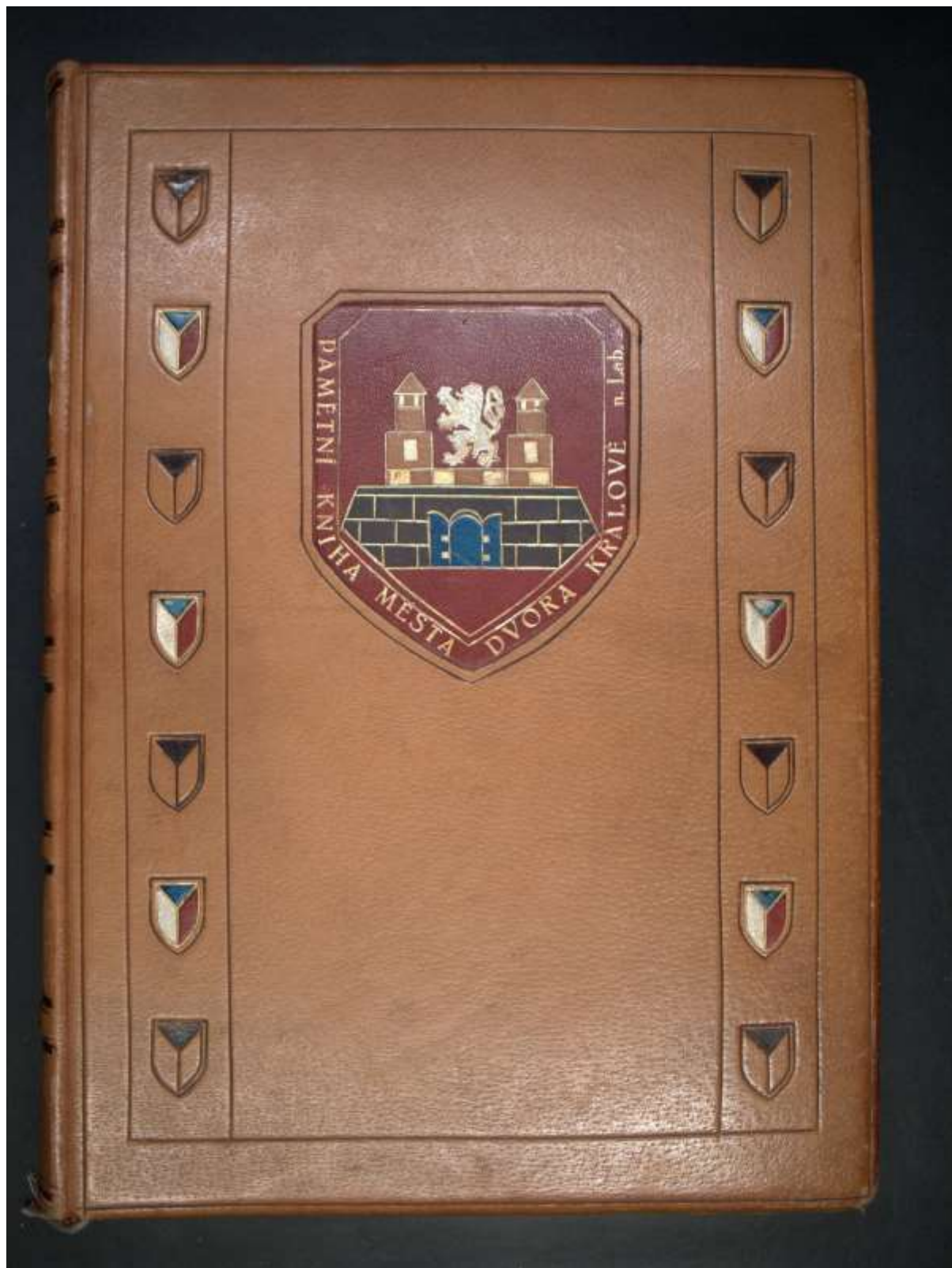
- Kroniky města - rok 2013. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2013.html>.
- Kroniky města - rok 2014. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2014.html>.
- Kroniky města - rok 2015. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2015.html>.
- Kroniky města - rok 2016. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. [cit. 15. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/historie-mesta/kroniky-mesta/mestska-kronika-2016.html>.
- Náš příběh. *Safari Park Dvůr Králové* [online]. Copyright © 2016 [cit. 4. 01. 2019]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/cz/o-zoo/nas-pribeh>.
- O městě - Dvůr Králové nad Labem. *Dvůr Králové nad Labem* [online]. Copyright © 2000 [cit. 21. 12. 2018]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/o-meste-2/>.
- Památky a zajímavosti Dvůr Králové nad Labem. *Místopisný průvodce* [online]. [cit. 6. 01. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/2860/dvur-kralove-nad-labem/pamatky-turistika/>.
- Pamětní kniha města Dvůr Králové nad Labem (Söllnerova) 1867-1927. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 6. 03. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadatelna/>.
- Pamětní kniha města Dvůr Králové nad Labem 1927-1936. *Státní okresní archiv Trutnov* [online]. [cit. 6. 03. 2019]. Dostupné z: <https://vychodoceskearchivy.cz/trutnov/ebadatelna/>.

7. Přílohy

Příloha č. 1. Vazba první pamětní knihy města Dvora Králové nad Labem (1867-1926).

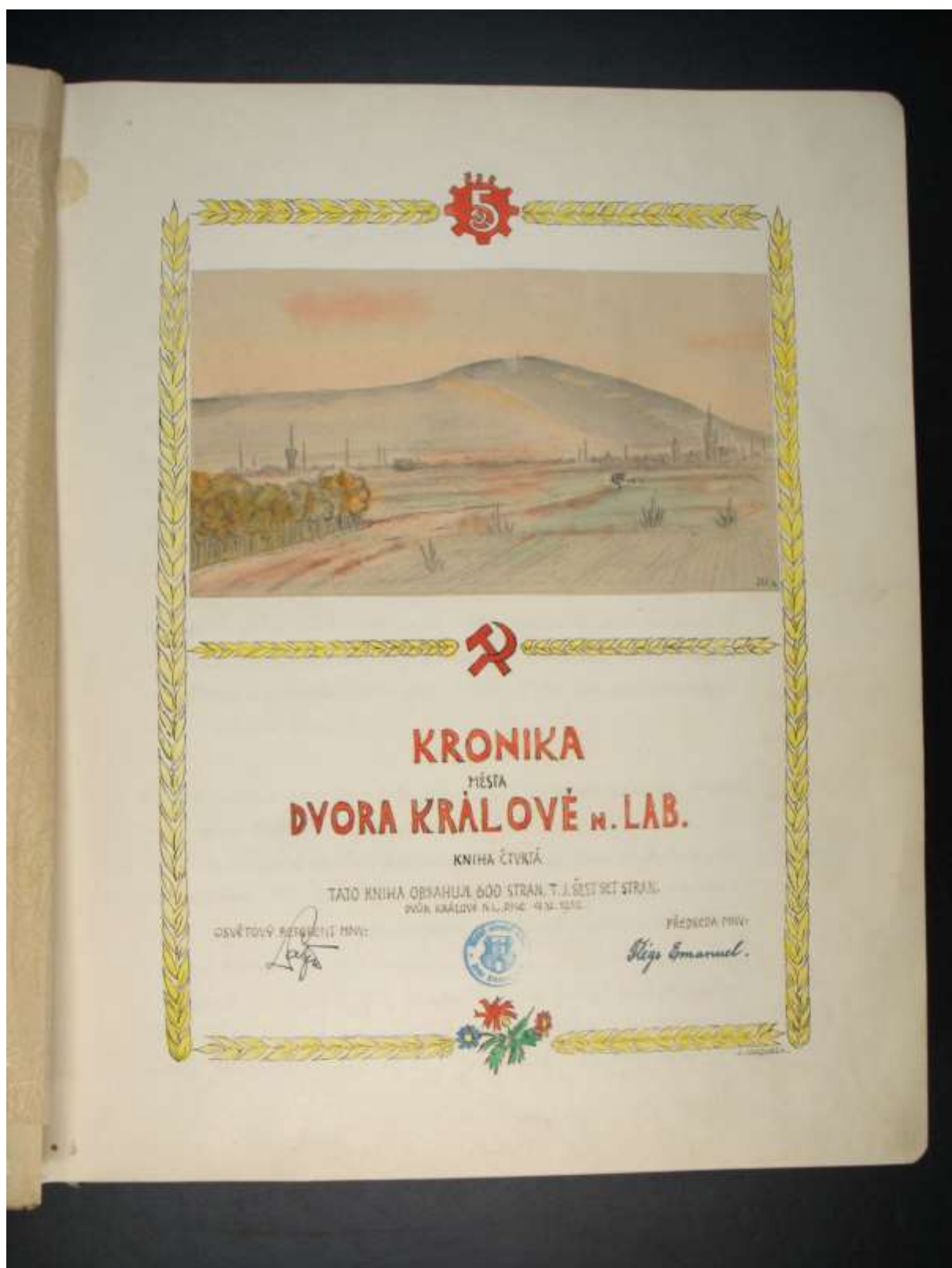
Příloha č. 2. Vazba třetí pamětní knihy města Dvora Králové nad Labem (1936-1937, 1946-1951).

Příloha č. 3. Vazba kroniky města Dvora Králové nad Labem (1952-1959).

Příloha č. 4. Titulní list kroniky města Dvora Králové nad Labem (1952-1959).

8. Resumé

This bachelor thesis, which is named *Municipal chronicle as a proof of the time, archival and information resource*, uses as a main source of information mainly literature about chronicle legislative, history of the city Dvůr Králové and Labem, and memorial and municipal chronicles of that city. These volumes of the municipal chronicle are stored in Státní okresní archiv Trutnov, where they are also accessible. This place serves as an archive for the city of Dvůr Králové, where chronicle volumes that cover the time-period from 1867 to 2016 are stored.

The first part of the thesis presents history of chronicles in the Czech lands. This part is followed by legislative development and regulations of municipal chronicles. The legislative was initiated by the order issued by the Count Carl Chotek from the 19th century. Simultaneously, this order is also used as the beginning of the analysis, which chronologically deals with all subsequent laws about municipal chronicles. The actual legislation is accompanied with few laws, which directly influence the process of making chronicles. Next chapter is dedicated to the rules of chronicles' production.

The main focus of this thesis is the chronicle of the city Dvůr Králové and Labem, which is divided into separate volumes. Mainly the brief history of the city is presented in this part, which is accompanied by its location and the most significant monuments and other places connected to the culture. Subsequently, there is detailed information about the chronicles' authors. The chronicle of Dvůr Králové and Labem is examined in the next chapter. Specifically, the research of the content and technical forms had been conducted.

Afterwards, the next chapter on the chronicle of the elementary school from II. district of Dvůr Králové and Labem is presented. The chapter, in the first place, provides basic information about the school, which is later on used in comparison of the quality of content and technical form with the city chronicle.

The last chapter provides not only the overview of the findings and outcomes of the thesis, but also a summary of all information and conclusions of the research.